

pen

... svejt na glavo
obrnem!

VESTNIKOV
MESEČNIK

četrtek,
26. februarja,
1998,
35. številka

*Kdo je že zgoraj? In kdo naj bo spodaj?
Kje že sva obstala? Kam zavzeto teživa?*

Naj bo spodaj, naj bo zgoraj.

*Ostaniva le skupaj. Tiha bodiva.
Pomembno je le, da se vroče ljubiva!*

/Posnetek in besedilo Evgen Títan/

Pen prehiteva pomlad, naslednji z datumom izida četrtek, 26. marca, 1998 pa bo spet spoštoval koledar. Sprotoletje bo!

NAPENJANJE
MIŠIČ

TRIJE DIREKTORJI PROTI DELAVKI

Nekoč je bilo Podjetje za informiranje Zavod za časopisno in radijsko dejavnost in od takrat je fotografija, na kateri boste le poznavalci prepoznali može, ki so določeno obdobje direktorovali novinarjem Vestnika in Murskega vala: še najmanj časa je bil šef FERI MAUČEC, najboljši strelec v Sloveniji (seveda mislimo na nogomet), malce dlje pa ŠTEFAN DRAVEC (danes Pomurska turistična zveza) in JUŠ MAKOVEC (danes honorarni sodelavec Pena). Kdo je kdo? Uganite! V pomoč pa tole: Feri nima ne kravate ne očal, Štefan ni ne na levi ne na desni in ni ženska, Juš pa gleda tja, kamor se za pravega moškega spodobi. Seveda se zdaj vsi sprašujete, kdo je dama v nerodnem položaju. Ker je fotografija starejšega datuma, smo uspeli izvrtati le, da je še vedno v medijskih vodah, da ima rada živahne ritme in lepo slovensko besedo.

DILEME

KOCIPROV JOŽE BASIST ALI TELEFONIST?

Legenda prekmurske (zakaj bi bili skromni: vseslovenske) etnoglasbene scene, JOŽEK KOCIPER iz Beltince, je najsrečnejši, ko ima v rokah svojo največjo ljubezen: bas. Pentute pa so zvedele, da Jožeka v zadnjem času vedno več videvajo z drugo ljubeznijo v rokah – s telefonsko slušalko namreč. Z njeno pomočjo najlaže pride v stik z ljubljanskim rojakom KRESLINOVIM VLADEKOM, s katerim snujeta nove in nove koncerte. Prav kmalu pa bo Jože že 93. sprejemal čestitke ob svojem godu (19. marca). Čestilamo!

LIPE SLIKA LEPE

OD KOD SEM PRILETELA ...

Náš stalni sodelavec, ljubitelj nežnega in blagega, gospod LIPE je tokrat zašel na travnik vzhodno od MLAJTINEC. Čeprav je šel tjakaj brez jasnega namena (ali vsaj nezanimivega za javno besedo), se ni vrnil praznih rok. Četudi je bil na travniku naključno in ni pričakoval, da bo našel kogarkoli, je bilo prav nasprotno. In Lipe seveda ne bi bil Lipe, če mu na lepem ne bi stopila pred obličje zala 24-letnica TANJA MIKULIN. Prej kot ne je Lipe zvedel, da je Tanja natakara v ljubljanski Zupančičevi jami, v gostišču Brazilko, in da je njen konjiček (bolj milo rečeno: hobi) letenje. Celo več: lebdenje. In najraje lebdi v balonu, kot je tudi tisto popoldne na travniku vzhodno od Mlajtinec. Lipe je prisopihal šele, ko je bil balon že na trdnih tleh, Tanja pa mu je z zasnjanim pogledom nazorno pokazala, kako čudovito je bilo tam zgoraj ... Prvič v življenju jo je z balonom Jelenov breg ponesel lebdet 30-letni MATJAŽ PLOŠINJAK (od fotografije levo ali desno).

pén - pén - pén - pén - pén - pén - pén - pén

Pozdravljeni v 1998 !

Lanskoletni decemberski dobri možje - Miklavž, Božiček in dedek Mraz - so že zdavnaj doma, tudi praznovanja Miklavževega, Božiča in Silvestrovega, kakor tudi Štefanovo in Janezovo je že mimo, tudi vsa ponovoletna silvestrovanja, Trije kralji in še ledene trgateve... da je res že čas, da Vam tudi jaz zaželim veliko uspeha po "pénovsko" in da bi v tem letu sigurno ne po-pénili...

Ostajam pa seveda še naprej na fotoprežah v tekočem letu in se kdaj pa kdaj še oglasim s pisanjem. Do takrat pa vse naj, naj, naj...

Vaš Linén

Lipén

INTELEKTUALCI

SLA

MILANA SKLEDARJA

Vedno znova nam je žal, ko doumemo, da nas je spet zapustil kakšen, ki bi vsled svojih sposobnosti zlahka pripomogel k hitrejšemu razvoju Regije, njenemu cvetenju in pozneje zorenju. Strokovnjaki temu rečejo beg možganov in nam na robu se to dogaja iz dneva v dan. Med prekmurskimi možgani, ki zdaj oplajajo ljubljansko kotlino, je pesnik, založnik in vinar MILAN SKLEDAR. Nekoč med najperspektivnejšimi regijskimi književniki se v beli Ljubljani v boju za preživetje ukvarja z različnimi zadevami. Med prodornejše sodi objava ljubezensko-erotične zbirke s skupnim nazivom SLA. Zgovoren naziv z zgovorno naslovnico in še bolj zgovorno vsebino, ki bo navdušila ljubitelje stranišnega branja. Med opravljanjem potrebe je SLA namreč najučinkovitejše sredstvo za premostitev časovnih (in morebitnih drugih) ovir, saj je izredno priročno formata in jo lahko na WC-ju držite z eno roko ... Založnik je poskrbel tudi za gledalce (oziroma nepismene) tovrstnih publikacij, saj je na vsaki sedmi, osmi strani gola lepota.

LJUBEZENSKO-EROTIČNA ZBIRKA SLA ♥ letnik 1. ♥ št. 1 CENA 350 SIT

L. KOVAČ NI OMAGAL V LASTNEM SADOVNJAKU!

Pri množici vesti, ki jih mesečno spišemo na straneh Pentut, se žal zgodijo tudi neljube napake. Najhuje nam je, ko ga pokronamo pri svojih kolegih, kot smo v prejšnjem Penu. Pomotoma smo namreč zapisali, da je LUDVIK KOVAČ - LUKA, Vestnikov novinar in eden največjih strokovnjakov za novejšje jabolčne sorte v severovzhodni Sloveniji, omagal v lastnem sadovnjaku. Zadeva je bila podkrepljena s fotografijo, ki je nastala na praznovanju Lajčičevega Abrahama, v javnosti pa se je usul plaz obtožb na račun nedolžnega

Luke. Zato preklicujemo:

1. vsako namigovanje, da je bil prizadeti na omenjeni fotografiji pod vplivom alkohola,
2. da je omagal v lastnem sadovnjaku. Ti dve zadevi torej nista resnični. O človeku, ki je ustvaril tendenciozni članek, bo še marca stekla zunajparlamentarna preiskava, ki jo bo vodila neodvisna strokovna komisija, najverjetneje pod predsedstvom novinarja Dela IVANA GERENČERJA.

PREKLIC

Na tej fotografiji je videti, da je LKL resen novinar z odgovornim pristopom tudi, ko praznuje svojo 50-letnico. Za storjeno napako se mu iskreno opravičujemo!

GLASOVANJE ZA POMURCA IN POMURKO LETA 1997

Drage poslušalke in poslušalci,
na križevskih njivah je čas za
30-minutni premor.

Što je li tou
palinko žgao?

**KUČANOV
IN
BARANJEVA**

PREKMURCI V TUJINI

GRAD, DA TE KAP!

Lepo je poročati o uspehih ljudi iz naših krajev, ko tekmujejo naokrog po daljni deželi. Tokrat so ponesli ime Regije na Koroško in tekmovali v zidanju gradov – ne v oblakih, pač pa kar v Podpeci, na nadmorski višini 1.200 metrov in v mrazu, ki prav nič ne prija pravim, ravnim Panoncem. Šlo je za grad kralju Matjažu – skušalo mu ga je zgraditi 29 »posadk« iz Slovenije in tujine, prekmurski pa je bil med najbolj obleganimi. Uradni viri trdijo, da zavoljo arhitekture, zlobneži pa se pridušajo, da so snežni gradbeniki iz Regije med delom točili najboljšo ogrevalno tekočino (nastala je na osnovi sliv). Kakorkoli, prizadevanje treh prekmurskih družin ni bilo zaman, saj je ekipa SINERGIIJA delovala v slogu svojega naziva – skoraj brez prepira in glasnih nestrinjanj, čeprav so ekipo sestavljale tudi boljše polovice in otroci ... Sicer pa se je moški del prvih panonskih gradbincev s snežnim materialom postavil pred objektiv, da bi pokazal nagrade. Levo od sredine je ALBIN KEREC, sociolog s soboške borze dela, ki te dni odhaja na novo delovno dolžnost v Maribor, levo od skrajnega desnega stoji STANISLAV SRAKA, direktor razvojnega centra Sinergija (tudi to je relativno novo delovno mesto), tretji z leve pa je BOJAN PEČEK, novinar Murskega vala in Pena. Korošci so jim namenili koš pletenin (kape, nogavice, rokavice itd). Če ne to, pa jih bodo gotovo potrebovali naslednjo zimo, ko želijo v pravljčni deželi kralja Matjaža zgraditi pravo prekmursko »cimpračo« iz snega.

DR. JANEZ DRNOVŠEK V MLADIH LETIH VESELJAČIL PO REGIJI!

Raziskovalno novinarstvo se reče znanstveno-žurnalistični panogi, s katero se v Sloveniji ukvarjajo le redki pripadniki ceha sedme sile. To pa zato, ker je dejavnost zahtevna, metodološko kontinuirana in dostopna le intelektualcem, ki pa jih med novinkami in novinarji ni veliko, saj šele zorijo. Pentute nočejo biti samozadostna izjema, vsekakor pa se trudimo, da do potankosti raziščemo tudi kakšno podrobnost iz življenja znanih oseb, na primer gospoda šefa vseh slovenskih ministrov doktorja JANEZA DRNOVŠKA. S pomočjo metode detekcije (z integrativno indukcijo) nam je uspelo izbrskati fotografijo dr. JD, ko je bil še mlad (in ne tako kosmat). Nastala je v vinotoču, ki

zaradi interesov preiskave (žurnalistične, da ne bo pomote) ostaja skrivnost. Izdamo lahko le, da je bil dr. JD v mladosti reden obiskovalec goric od Sv. trojice do Čentlbe. Ob vseh teh obiskih se je srečeval s Prleki in Prekmurci, Madžari in Slovenci. Bil je dobrodošel in vedno rado viden gost (pasiv smo uporabili, ker je bolj ilustrativen). Naše skrivne priče vedo povedati, da je že kot najstnik rad spregovoril o davku na dodano vrednost in o slabostih starega jugo režima. Zdaj, ko je gospod Drnovšek premier, je časa za potepe po naših krajih manj, se jih pa rad spominja. Če mu bo v starejših letih zmanjkalo denarja, bo g. dr. JD spisal spomine. V knjigi se bo očitno našlo tudi veliko duš z enega in drugega brega Mure!

Šef SLO ministrov danes, ko malce zviška gleda svojo (nepremiersko) preteklost.

Mladi JANEZ DRNOVŠEK je v ozadju (tretji z desne in prvi z leve)

Odkar smo v Sloveniji uvedli večstrankarski sistem in devetdesetglavi državni zbor, poznamo svoje poslance. Prej, ko smo še imeli družbenopolitični zbor, zbor združenega dela in zbor občin in neke vrste skupine delegatov, jih je bilo preveč in nas velika večina ni vedela zanje. Morda smo vedeli, da sta bila Vinko Hafner in Miran Potrč predsednika skupščine, kaj dosti več pa nas niti ni zanimalo. No, zdaj natanko vemo. V Pomurju smo na zadnjih volitvah za poslance izvolili: Andreja Gerencerja, LDS, Gezo Džubana, LDS, Jožeta Špindlerja, LDS, Cirila Pucka, SKD, po znamenitem 46. glasu pa neuračno tudi LDS, Ferija Horvata, ZLSD, in narodnostno poslanko Marijo Požonec.

V prejšnjem mandatu je bila slika bolj pisana, saj sta bila

So

se naši

poslanci prodali stranki

poslanca še socialdemokrat Drago Šiftar in krščanski demokrat Jožef Kocuvan, Ciril Pucko pa je bil takrat še pravoverni Peterletov soborec. Pa so oni bolj pisani poslanci prejšnjega mandata delovali veliko bolj pomursko in povezano, kot kaže, da delujejo sedanj. Ako odmislimo nekatere vratolomnosti pri nočnem določanju območij novih občin, kjer ljudje pri Gradu, na Cankovi, v Dobrovniku, na Hodošu, v Prosenjakovcih, v Veržetu in Veliki Polani najbolj neprijazno omenjajo zlasti Draga Šiftarja, Gezo Džubana in Marijo Požonec.

Zdaj pa smo prišli v obdobje, naj si sposodim dr. Cirila Ribičiča, »nenaravne« koalicije med dr. Drnovškom in njegovo LDS in SLS bratov Podobnik. Novi podpredsednik vlade in nesporni voditelj nekdanje kmečke zveze Marjan Podobnik drži svojega šefa dr. Janeza Drnovška v večnem šahu. Kakor hitro odločitve ali predlogi zanje Podobniku in Ljudski stranki niso povšeči, ga Podobnikov Marjan spomni, da bi lahko zapustil vlado, kar bi pomenilo njen razpad in sila negotovo usodo Drnovškovega premiershipva. In dr. Janez Drnovšek si očitno sebe v drugačni kot premierski vlogi ne ve predstavljati. Zato popusti. Pri delitvi ministrskih, sekretarskih, direktorskih stolčkov. Pri sestavi različnih odborov, komisij. Pri pogajanjih s cerkvijo o vrnitvi »njenega« premoženja. Pri skoraj vsem. Isti Marjan Podobnik, ki ga je Janez Drnovšek na enem od predvolilnih televizijskih soočenj »poslal domov« kot porednega pobiča, je danes najvplivnejši slovenski politik.

Seveda si dr. Drnovšek taka popuščanja lahko privošči le, če ima dovolj disciplinirane poslance v vrstah lastne stranke. Zato demokratični centralizem, ko je treba brezpogojno izpolnjevati dogovore z vrha, v liberalni demokraciji zadnje leto deluje kot ni deloval v najbolj črnih časih enopartijskega sistema. In Prekmurci in Prleki zagrenjeno ugotavljamo, da lahko glas podpredsednika državnega zbora in nekdanjega soboškega župana Andreja Gerencerja slišimo le, ko je predsednik Janez Podobnik odsoten in on vodi sejo parlamenta. To pa je več ali manj vloga napovedovalca v stihu. Besedo ima Ivo Hvalica. Repliko ima Ivo Hvalica. Repliko na repliko ima Ivo Hvalica ...

KOMPENTAR

Jože Špindler je bil javno omenjen le, ko je v začetku svoj stol v parlamentu prepustil Cirilu Pucku. Slednji od znamenitega prevrata naprej nima praktično nobene veljave več. Narodnostna poslanka Marija Požonec se je od začetka opredelila za Drnovška in LDS in je skorajda neke vrste pridružena članica.

Ostane le Feri Horvat, ki je s svojo Združeno listo v opoziciji in ki je star, izkušen in prevejan politični maček. Ampak malo imajo prav tisti, ki tudi Horvatu prave opozicijske vloge ne priznavajo, saj si je zelo blizu z liberalno demokracijo. Horvat se pojavlja na govorniškem odru parlamenta, dejaven je v komisijah, navsezadnje tudi vodi ono, ki kontrolira porabo proračuna in javnih financ. Tudi sicer se trudi biti povsod, kjer se rešujejo pomurske gospodarske dileme, dejaven je pri razpravah o avtocesti in železnici, tudi znana pobuda o pomurski regiji je kar razmigala tukajšnje županske in svetniške kroge. Ampak Prekmurci in Prleki, ki smo jih volili, od svojih poslancev pričakujemo predvsem, da bodo nastopali kot eden, ko bo treba zagovarjati interese tega lepega, četudi zakotnega koščka slovenske države, ki spokojno dremle ob lenobni Muri. In naj spomnim, da so nam natanko to, da jim je naš kraj, njegov razvoj in obstoj, prvi namen poslanskega poslanstva, v predvolilnih nastopih obljubljali vsi po vrsti. Da se strankarski disciplini, ko gre za ta cilj, ne bodo uklanjali. So obljubo zaradi višjih interesov požrli in se prodali stranki, za katero so kandidirali?

MARJAN DORA

Zgodba, ki jo je zapisalo življenje.

Ena od mnogih, ki se dogaja pri nas, v okolju, za katerega smo dolgo mislili, da ga droga ne bo dosegla. Pa ga je. Morda še z večjo intenzivnostjo in posledicami kot drugod.

Tomaž in Primož, 22 in 20 pomladi. Doma iz prekmurske vasice, dober korak od Murske Sobote, kjer življenje teče spokojno in počasneje kot v urbanih centrih. Njuno mladost je pri 15, celo 13, prekinil heroin. Zasvojil ju je. Tako daleč, da nista videla izhoda.

Predoziranje – urgenca soboške bolnice. Poskusi samomora ... Razbita družina – iskanje pomoči v Ormožu. Klinični center – metadon ...

»Sam ne moreš iz tega. Potrebna sva bila pomoči. Našla sva jo pri dobrih ljudeh, patru Karlu, tu sta bila Danilo in Robi, pomagali so

Kdor hoče videti, mora gledati s srcem, bistvo je očem nevidno.

TAKO

rešila iz objema smrti, v katerega ju je pahnil prevelik odmerek mamila.

»Skupaj sva bila v drogi, v komuni so naju ločili. Se preveč pozna, so rekli,« se spominja Tomaž poti v Italijo. »Bilo je težko, nisva poznala jezika, prišla sva v okolje, ki nama je bilo tuje. Počasi sva se zavedala, da sva tu iz enega samega razloga – da spremeniva sebe, svoje vrednote, svoj pogled na svet. Da ponovno najdeva smisel življenja, da ga vzljubiva. Da se ga nehava bati, saj je tako preprosto. Spominjam se prve maše, kmalu po najinem prihodu v komuno. Takrat sva se z bratom tudi prvič srečala. Pridigal je don Pierino, in čeprav takrat italijanščine še nisem obvladal, sem duhovnika razumel. Čutil sem, kaj govori več kot 4 tisoč zbranim narkomanom – med

nama prostovoljci, ki so na lastni koži občutili nebesa in pekel. In starši. Bilo je neizprosno – komuna ali ... Lani, 9. februarja, sva odšla. V neznano, z mislijo in tolažbo, da hujše, kot je, ne more biti. Tomaž v Santa Mario dell Isolo, jaz v Fermo. Oboje je pri Anconi, nekje v Italiji. Tam je don Pierino. Daleč! Vendar najina rešitev, zadnja možnost za beg iz pekla,« pripovedujeta brata, ki sta po dobrem letu bivanja v komuni prvič doma. Sedem dni preizkusa, prvo soočenje z družbo in samim seboj v okolju, ki je bilo zanju usodno.

Nekoč sta hotela biti nekaj več. Družba na vasi je bila zanju preveč preprosta, vsakdanja. Imela sta denar, veliko časa in še večje želje. Sanjala sta o stvareh, ki so sicer bile dosegljive, vendar se je zanje bilo potrebno potruditi. Za njuno pripravljeno – storiti dobro sebi – je bila to prevelika žrtev. Veliko lažje se je bilo prepustiti ...

»Heroin nama je spremenil življenje. Počasi, vedno pa s prepričanjem, da lahko nehava kadarkoli, sva se pogrezala. Jaz nisem bil več jaz, Tomaž ne Tomaž. Šola je bila deseta briga, edina skrb je bila tista, kako povedati učiteljem, da mi ni dobro, da ne zmorem, da me ne zanima. Domačih sva se izogibala. Dolgo je trajalo, preden so izvedeli, da sta sina narkomana,« pripoveduje Primož, ki je na dan naše resnice praznoval dvajseti rojstni dan.

Začela sta s travo, nadaljevala s heroinom. Vsak v svoji družbi, skupaj pa, ko sta iskala izgovore, prosila ali vzela denar. Poti so se jima križale v najtežjih trenutkih – drug drugega sta

njimi tudi bratu in meni. Vendar, razumeti je bilo preprosto, tako živeti pa ne.«

Živeti pomeni ljubiti. Pomeni govoriti, deliti z drugimi dobro in slabo.

»Spoznavam, da je življenje lepo, da je sreča v majhnih stvareh, da se je potrebno spopasti tudi s stvarmi, ki te ne veselijo in se jih izogibaš. V komuni je življenje naravnano v to smer. Veselimo se krompirjevi juhi, kosu kruha in jabolku za malico. Vse pridelamo sami. Čistimo sami, pa ne zato, da čistimo, ampak zato, da bodo stvari, ki se jih lotimo, čiste. Pogovarjamo se, odkrivamo sebe in drug drugega, težav in problemov se ne izogibamo, ampak jim stopamo naproti,« razlaga Primož.

»Odkriti sebe in priznati, kaj si storil sebi in družini, je prvi korak v normalno življenje,« priznava Tomaž in si prižiga cigareto, eno od desetih, ki jih pokadi dnevno (takšna so pravila v komuni). »Zdi se mi, da bi za to, kaj sem storil sebi in družini, moral še bolj trpeti. Ocenil sem se z oceno najslabše. Kako bo v prihodnje, ne vem, vendar od življenja želim več, nočem biti narkoman. To je igra s smrtjo, v Italiji sem spoznal tudi svet narkomanov, obolelih za aidsom. Mi narkomani ne smemo nikoli v življenju pozabiti, da smo bili narkomani. Ustaviti se je potrebno minuto prej kot sekundo pozneje.«

Minuta prej se za Tomaža in Primoža ni iztekla.

»V svet droge sva stopila nevedna. Ne vem, zakaj se v šoli o tem nismo pogovarjali, zakaj se o tem ne pogovarjajo danes. Toliko je tega, pa vsi molčimo. Ne spoznamo in ne priznamo. Meni so mamila uničila mladost in ne želim, da mi uničijo življenje. Življenje je

PREPROSTO

dolgo, ne traja samo leto ali dve. Lepo je, če ga znaš živeti in se z njim spopasti,« pravi Tomaž.

Starejši Tomaž se je izučil za kuharja, Primož srednje šole ni končal. O tem, kako bo, ko se bosta vrnila iz komune, se nismo pogovarjali. »Predaleč je to,« čla dejala.

»Priznati moram, da me je bilo strah, ko sem se po letu dni vrnil domov,« pripoveduje Primož. »Vendar je ta strah kmalu izpodrinilo spoznanje, da sem prišel med svoje, ki me imajo radi, kljub temu, kar sem jim storil. Spoznal sem, da imam veliko prijateljev, tudi v vasi, iz katere sem nekoč bežal. Z njimi se pogovarjam o svojih težavah, ne skrivam več veselja in žalosti. Hočem biti eden od njih.«

»Vidim stvari, ki jih prej nisem opazil,« dodaja Tomaž. »Vidim mamino ljubezen, očetovo skrb, zaznavam ljudi okrog sebe in jih skušam razumeti. Sam sem se zelo spremenil, okolje, v katero sem se vrnil, je isto, vendar meni drugačno.«

Primož in Tomaž bosta v domačem kraju spet naslednje leto februarja. Vračata se v novi komuni, v Padovo in Amelio pri Rimu, starejša za eno leto, z izkušnjami neštetih. Loči ju 600 kilometrov. Primož se bo posvetil vrtnarjenju, Tomaž pa bo prevzel novo nalogo – odgovoren bo za red v komuni.

»To ni enostavno,« pojasnjuje. »To, da moram delati največ in najbolje, še ni najhujše. Težja so predavanja in pogovori, ki jih vodim dvakrat tedensko. Je kar velika odgovornost, saj so nekateri člani komune precej starejši od mene.«

Veselita se vrnitve. Odhajata v okolje, ki ni klinika in ne umobolnica. Je šola življenja, bojišče, kjer se z žrtvijo in odprtostjo za soočenje z lastno osebnostjo vsak pripravlja na spopad s problemi, ki jih prinaša vsakdanje življenje.

»Ob koncu,« je vztrajal Tomaž, »moram nekaj povedati. Imam sporočilo za vse kolege, ki se bodo morda smejali, ko bodo to brali. Tudi sam sem se

DON PIERINO GELMINI

Pred tridesetimi leti je ustanovil prvo komuno v Italiji. Po naključju. Danes zajema Skupnost srečanje 170 komun, od tega največ v Italiji pa tudi drugod po svetu.

DESET NAČEL SKUPNOSTI SREČANJE

1. Pravičnost in poštenost.
2. Odgovornost in žrtvovanje (kar delaš, delaš za svoje dobro).
3. Ljubezen in (velika) pozornost odgovornega.
4. Delaj, kakor da bi bil tisto, kar želiš biti.
5. Kdor ne dela, naj ne je.
6. Kolikor boš dal, toliko boš prejel.
7. Imej zaupanje v svojo skupino in tistega, ki se ukvarja s teboj.
8. Bolj išči in se trudi, da boš ti razumel druge, kakor pa to, da bodo drugi razumeli tebe.
9. Bolje dajati kakor prejemati.
10. Ne moreš napredovati, če ne vključiš v svoj napredek drugih.

TEMELJNE IN NEIZPODBITNE ZAHTEVJE ZA ČLANE SKUPNOSTI SREČANJE

- ne droge ne tablet in nobenega denarja
- ne alkohola - le dvakrat tedensko kozarček vina in kava
- malo tobaka - največ 10 cigaret dnevno
- nobenega nasilja, nobenih prenapetosti, nobenih izjem
- nikakršnega izoliranja, nikoli sam, nikoli v majhnih skupinah
- brez spolnih odnosov
- v svoji sobi najkasneje do 23. ure
- prvič domov po enoletnem bivanju v komuni
- v primeru predčasnega odhoda in kršitve hišnega reda vrnitev v katerokoli skupnost ni mogoča

smejal, ko nisem hotel spremeniti načina življenja. Vendar, če malo premisliš, kako živiš in kakšno življenje živiš, se ne boš več smejal. Droge se ne moreš znebiti sam, narkomani potrebujejo pomoč. Zanj ni nikoli prepozno, tudi pet let pred smrtjo ne. V komuni so tudi šestdesetletniki. Nikoli ne smeš obupati.«

Sporočilo je imel tudi Primož.

»Narkoman je oseba z veliko problemi. Z nani se je potrebno pogovarjati, ne pa se iz težav norčevati. Nismo neumni, tragedija je v tem, da jasen pogled in voljo do življenja vzame mamilo.«

R. FICKO

95
let
Šömnove
mame

Spet sanjam

O Chicagu

23. januarja 1903 se je v Žizkih, pri Gruškovnjakovih, rodila deklica, krstili so jo za Rozalijo. Nov član v družini, ki se je do danes razrasla v enega največjih prekmurskih klanov. Otroštvo je bilo razigrano, čeprav je bilo delo na kmetiji težko. Še pred osemnajstim sta jo radovednost in želja po nečem novem, kljub nasprotovanju domačih, zanesli čez lužo, v Chicago, in to za celih 12 let. Garala je v pralnici, od jutra do noči likala srajce, delovne plašče ... kontrola ji je vedno stala za hrbtom. Vmes je dvakrat obiskala rodno Prekmurje, tretji obisk doma pa je bil usoden in po tistem nikdar več ni videla Amerike. Leta 1932 je v Lendavi spoznala prihodnjega moža, se dve leti zatem poročila in si z možem osemnajst let delila vse dobro in slabo v življenju. Leta 1952 se je zgodilo tisto najhujše v njenem življenju. Mož je umrl, ostala je sama s sinom in bilo je, kot da ji je ves svet obrnil hrbet. V enem letu se je morala kar trikrat seliti, saj stanovalci v tistem času niso imeli nobenih pravic, o vsem drugem raje niti ne govorili. Pa je vzdržala in pri 95. je še vedno polna optimizma in vedrine. Njen recept za dolgo življenje: »Pila nisem, mesa nisem marala, v mladosti sem zelo rada jedla sladkarije. In iz Gruškovnjakovega klana sem, korenina, ki se je ne da kar tako izpuliti ...«

ZDRAVICA TETICI ROZIKI ZA 95 LET
(24.1.1998)

*Pet minilo je že let,
ko bili smo tukaj zbrani
in smo skupaj praznovali
takratnih devetdeset.*

*Danes, naša draga teta,
za devetdesetpet
Vam čestitamo iskreno
in želimo samo eno:
"Da bi zdravi in veseli
dolgo, dolgo še živeli,
da za sto let skupaj bomo spet!"*

*Naj ljubezen in dobrota,
ki ste ju med nas sejali,
razumevanje in strpnost,
ki ste ju vsem nam kazali,
bodo vsem nam draga dota,
da ceniti bomo znali
vse, kar ste ljubeče dali!*

*Zdaj kozarce v roke vsi
in izpijmo jih do dna,
vzkliknimo vsi iz srca:
"Naša teta naj živi!"*

Ožje sorodstvo Šömnove mame Rozalije se je za njen 95. rojstni dan zbralo v soboški Diani. Bil je prijeten dogodek, vsi so bili dobro razpoloženi in ob zdravici so se zmenili, da se dobijo spet na 100-letnici.

Ena od družinskih fotografij – od leve proti desni: spredaj Rozalijina nečakinja Renata, jubilančka Rozalija, pravnukinja Nikica, vnukinja Raša; zadaj: sin Branko, znani pisatelj, publicist in filmski scenarist, pravnukinja Alja in vnukinja Matjana.

V družbi
nečakinje
Renate in
snahe
Branke,
njen
komentar
k
fotografiji
pa: Saj
trije
nasmehi
vendar
vse
povedo ...

Rozalija, takrat še z dekliskim priimkom Gruškovnjak, fotografirana leta 1930 v Chicagu. Po 38 letih je v družinskem albumu zbudila sinovo pozornost in poskrbel je, da so jo kot spomin na enega najlepših družinskih dogodkov dobili vsi zbrani.

Irma B., Jure Z.

Šömnova mama se najbolje počuti na svojem fotelju v prijetnem stanovanju v upokojenskem bloku v Murski Soboti: »Čeprav sem večkrat osamljena, sem srečna v tem mojem gnezdu. Veselim se vsakega obiska, še najbolj sinovega iz Zagreba, ki je zelo dober in ustrežljiv. Ponosna sem nanj in v spominu se večkrat vrnem v čase, ko sta z možem tako zagreto brala, da sem jaz morala molčati. Lepo se razumem s patronažno sestro Angelo. Pospravi mi, skuha, prinese iz trgovine, kamor včasih grem z njo. Nekoč sem ogromno kvačkala pa kuhala in še rajši pekla za družino in tabornike, ki se še vedno spominjajo svoje taborniške mamice. Celo obiščejo me in poklepetajo, recimo Zlatka Voroš, Peter Perš, Dragica Velnar ... Zdaj v glavnem posedam v tem mojem fotelju, kaj preberem in razmišljam. Tudi prijetne sosede imam, le ta hrup z igrišča me zelo moti. To res ne spada pod okna stanovanj, v katerih živimo stari ljudje. Želim si zdravja, in da bi ostala pri sedanjih močeh pa v Chicago bi šla, je želja, ki me spremlja zadnje dni. Sin Branko je samo pripomnil, bomo pa pač 'šparali' in šli. Ampak ne vem, ali me bodo vzeli na avion, najbrž sem prestara.«

Ko je januarja 1929 v Soboti privekal na svet, ga babica ni mogla umiti, ker je voda v lavorju zmrznila. Drevje je pokalo pri -38 stopinjah, mali EVGEN TITAN pa se je že takrat odločil, da bo njegov letni čas zima, ne pa morda poletje ...

Zakaj?

Ker zima krepi telo in dinamičnemu fantu izboljšuje metabolizem.

Ste iz soboške družine?

Ja. Naša hiša je najstarejša v mestu, v sedanji Ciril-Metodovi ulici 14. Lastnine v naravi pa ne morem dobiti nazaj, ker za to ni posluha. Titani smo bili posestniki, zdaj se pa moja družina drenja v bloku in spimo »na štok«. Imel sem tri brate in Feri se je ubil pri 23 letih. Ponesrečil se je ob vaji na drogu, deklet, s katerim bi se moral poročiti, pa je še vedno samsko ... Takrat sem se odločil, da bom bratu v čast študiral šport. Mama je želela, naj bom »pop«, Ribičič pa me je silil, naj grem v diplomacijo.

Kako je Ribičič vedel za vas?

Bil je notranji minister in me je poklical v Ljubljano, saj sem bil prvi brigadir in sem domovino obnavljal, kot se šika. Za mano je 19 delovnih akcij, 11-krat sem bil udarnik in sem v Pesnici v enem dnevu prepeljal 320 »talig«. Takrat sem se k Ribičiču peljal z mercedesom, nazaj pa z vlakom – trajalo je dan in pol. Ribičič mi je rekel, da domovina pričakuje, da bom študiral diplomacijo. Dal mi je tri ure časa za premislek in me pustil samega. 1946. pri tako pomembni osebnosti ni bilo enostavno biti tri ure sam – če bi želeli, bi se me znebili. Rekli bi, da sem se ponesrečil, pobegnil ali stopil na mino. Taki so bili povojni časi! Ampak Ribičiču sem rekel NE!

EVGEN TITAN, športnik, profesor, slikar, kipar, rezbar, pesnik, glasbenik, aforist, politik, ljubitelj ljubezni in stalni obnavljalec domovine, pri mestnem kopališču Ledavski gad daljnega leta 1953

Pa vseeno ste šli študirat v Beograd.

Ja, leta 1948 z udarniškega dela v Novi Gorici. Bila je ekonomska blokada zaradi informbiroja, nismo imeli kaj jesti in kje spati. Imel sem gobave noge, pa tudi najintimnejši del telesa je bil gobav, zbal sem se, kaj bo s tem. Hvala bogu so Titani vedno imeli »šker« kot se šika. Tako sem šel na Institut za fizičko kulturo. Doštudiral sem leta 1952, iz 54 predmetov imam oceno 9,8.

DRAPNI

Kaj najraje berete?

Leninova zbrana dela so moj bestseller. Dva koraka naprej in en nazaj – nekako tako, kot se peljem z biciklom – to je človeški razvoj.

Vas niso silili, da ostanete v Beogradu?

Ne samo to: rekli so mi, športno medicino v Londonu pojdite študirat! Nastopal sem za mnoge beograjske kluba, se ukvarjal z več kot tridesetimi športnimi panogami, nazadnje pa se vrnil domov. Evgen Titan je zadnji panonski romantik!

Večina se vas spomni kot gimnazijskega profesorja.

Ja, od junija 1953 – bil sem edini profesor vse do Celja. Kadrov in objektov praktično ni bilo, dela pa torej ogromno.

Ste imeli kot mlad profesor veliko punc?

Pravijo, da sem bil lep fant, kodrast in postaven. Prijateljice sem imel z levega in desnega brega, na zahodu in vzhodu. Ljubezen človeka navdihuje in pogublja.

Kdaj ste izgubili nedolžnost?

Nasprotni spol sem spoznal pri petnajstih letih.

Družina?

Prvega maja se je poročil oče, 24. maja jaz, žena Jasna se je rodila 17. maja, hčerka Matejka pa 9. maja. Sin Matjaž pa oktobra 1980. Družino sem in bom oblikoval kot slovensko in slovansko gnezdo.

Matjaž je tudi multitalent. Ste mu zato bolj naklonjeni kot hčerki?

Ne. Napovedal pa sem, da bom za občinski praznik 17. oktobra dobil sina in ga peljal z vozičkom okrog spomenika zmage v Soboti. Zmotil sem za tri dni, Matjaž se je rodil tri dni prej. Zrasel je na mojih prsih, kjer sem ga leta nosil, mu bral pesmi in igral na ustno harmoniko. Rodbinsko štafeto bo ponesel naprej. Ampak oba sta sadova moje ljubezni.

Kje ste spoznali ženo, sicer profesorico matematike?

Na Triglavu. Bila je odličnjakinja, igrala je košarko, to me je impresioniralo. Med planinci je navada, da te krstijo, ko dosežeš višinski rekord – po riti dobiš z vrvjo ali kar z roko. Jasno sem »tak vužgo«, da jo je kar dvignilo in je začela jokati. Takrat se je začela simpatija. Če se mi zgodi napaka (in to je redko), jo rad popravim. Zvečer sem se ji opravičil ... Jasna je ena A. Če bi iskal ženo sto let, ne bi našel take!

Zakaj imate take mini brčice kot Janez Drnovšek?

Ne, ne, to so brki filmskega igralca Errolla Flynna. Bil je lep in meni so tudi to rekli. Zato sem si pustil brčice – še lepši pa sem s klobukom.

Ste nacionalist?

Ne. Internacionalist, vendar pa na svojem dvorišču tujega nočem, svojega ne dam! Če se bo kdo v mojem stanovanju ubadal s hčerko, bo najmanj, kar bo izgubil, roka!

Nekdo vam je požgal vikend na Vaneči ...

Ja, in z njim ogromno zapiskov, mojo doktorsko disertacijo, spomine ... Zgodilo se je natanko na obletnico osvoboditve Sobotne – 8. aprila 1995, točno ob treh. Na pogorišču so našli steklenico z bencinom, a nimam prič, da bi našli krivca.

Od kdaj ste upokojeni?

Od leta 1993 – a kaj je zame penzija? Ni miru med oljkami, nema odmora dok traja obnova, to so pravi izrazi! Denarja pa ni na pretek, že leta 1990, ko sem prvi organiziral štrajk na Gimnaziji, ga ni bilo.

Tudi tu vam sin sledi, saj je pripravil stavko dijakov?

Hvala bogu, da Matjaž ohranja revolucionarnost, ki jo premoremo Slovani kljub prevladujoči sentimentalnosti.

Kdaj ste se naučili vožnje »rikverc« s kolesom?

To ni še nič – nekoč sem šel z drogom v roki prek žice na brodu. Ženske so tulile, češ Titan se bo ubil, pa nisem šel čisto čez. Lahko, da nikoli ne bi prišel nazaj ali pa bi se okopal. Ni težko hoditi po žici, če ne plavaš v oblakih!

Izrezljana palica?

Predlani sem jo naredil iz topola, to je palica

GA PO GLAVI, KA NEDE PLANTAVI!

MULTITALENT EVGEN TITAN

misleca. Nekdaj so s palico vzgajali – drapni ga po glavi, ka nede plantavi! Ampak v tistih časih so bile lobanje še močne, o kakšnem pretresu možganov ni bilo niti govora ...

Nekateri vas imajo za domišljavca, čudaka.

Imam svojo trdnost in ponos, domišljav pa nisem. O čudaku pa govorijo tisti, ki sem jim nedostopen – tudi Jezus je bil ljudem nedostopen, pa naš Joži, Tito

Se imate za komunista?

Hja, kaj je komunizem? Je to Konfucij, Buda, Krišna, Tito, Lenin, Marx? Ne gre za noben -izem, pač pa za sintezo od praskupnosti naprej. Za naravno združbo, ki si deli vse dobrine.

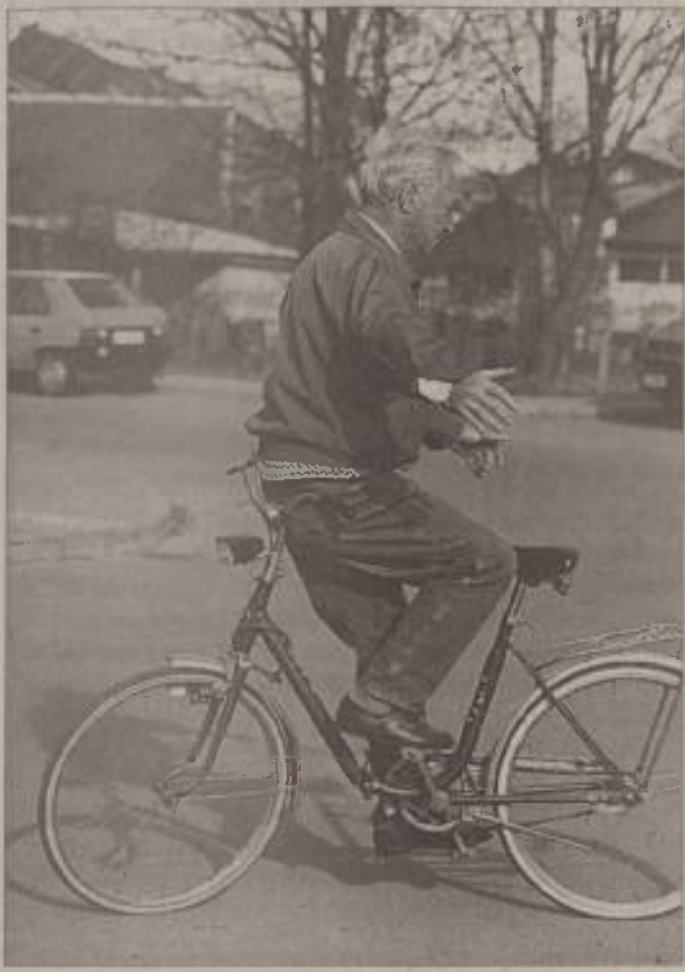
Boste kljub požaru objavili spomine?

Ne obljubljam ničesar, zgolj presenečenje ob svoji 70-letnici.

Moralka za konec?

Pén, pén, pazi, ka te poderén!

b.: Bojan PEČEK
f.: Nataša JUHOV

01097 - Tythau - Tuthau - Titau

Feri
Lainšček

UŽALJENI MUZEJ

Eden od letošnjih Prešernovih nagrajencev je izjavil: »Prav neverjetno je, kako Slovenci neradi čestitamo. Veliko raje izrečemo sožalje.« Spoznanje, ki mu zlahka pritrdimo, seveda še kako sovпада z vso to že kar tradicionalno godljo, ki smo si jo kajpada tudi letos skuhaliz z »nagradami in priznanji za dosežke v kulturi«.

Medtem ko so se v Ljubljani tokrat sicer javno prepirali predvsem o blišču in bedi podelitvenega ceremoniala, smo v Murski Soboti kar z govorniškega odra slišali o slabi vesti, ali - citirano po zapisu v Večeru - nejevolji »nad slabo vestjo, ki zelo dobro ve, kdaj in kje je bil osrednji kulturni dogodek lanskega leta v pokrajini in je po svoji odmevnosti ter odzivu kritike daleč presegel njene meje, vendar se spreneveda«. Ali z drugimi besedami in z nujnim povzetkom koluarskih govoric kajpada: Nekateri v Pokrajinskem muzeju Murska Sobotica so bili očitno prepričani, da jim za lanske leto postavitev in odprtje stalne muzejske razstave ta nagrada kratko malo in brez pardona pripada. Ker pa se to vendarle ni zgodilo oziroma so člani komisije in svetniki menili drugače, je njihova nejevolja zašla celo v slavnostni nagovor, ki ga je imela po naključju ali pa morda tudi ne ravno tokrat prav kustusinja užaljenega muzeja.

Seveda ji v mnogočem lahko tudi pritrdimo in jo brez vsakršnega suma, ali je postavitev in odprtje stalne muzejske razstave pomembno in dragoceno dejanje, skušamo celo razumeti. Žal pa nekako ne moremo in ne smemo mimo dejstva, da so povsem nehoti temu morali prisluhniti tudi tisti, ki bi jim v skladu z vsakršno zdravo normo tudi tokrat morali predvsem čestitati, namreč nagrajenci - akademski slikar Franc Mesarič, glasbena skupina Marko banda, pevski zbor Štefana Kovača in režiser Aleš Nadaš. V luči teh tako značilno »naših« peripetij in ob samo po sebi umevnem kodeksu, da naj o nagradah vendarle odločajo tisti, ki jih podeljujejo, in ne morda tisti, ki se zanje potegujejo in si jih želijo, pa naj mi bo vendarle dovoljeno premisliti, kaj se je ob Prešernovem dnevu v Murski Soboti v resnici zgodilo.

Pravilnika o nagradah in priznanjih mestne občine na področju kulture sicer ne poznam dovolj natančno, je pa vendarle smiselno in iz pogleda v širši prostor tudi razvidno, da ob tej priložnosti pri nas prejemajo nagrade pač poklicni ali ljubiteljski ustvarjalci in poustvarjalci na področju umetnosti ter morda kje še ustanove, ki so z njihovo dejavnostjo neposredno povezane. Postavitev stalne muzejske zbirke pa je, morda z izjemo oblikovanja celostne podobe in deloma prostorske ureditve, v prvi vrsti strokovno in znanstveno delo. Kandidat in ta nagrada se torej bolj ali manj izključujeta. Dejstvo pa seveda še zdaleč ne napeljuje k vrednotenju tega ali onega prizadevanja in rezultatov, nam pa kajpada zagotovo dovolj preprosto pove, da se je muzejska kandidatura najbrž samo znašla na napačnem naslovu in da so bila potemtakem vsa ta grenka čustva, ki so neproduktivno prizadela ene in druge, povsem nepotrebna.

Poleg tega pa: prepričan sem, da bodo v neki daljni prihodnosti v soboškem muzeju slike akademskega slikarja Franca Mesariča in letošnjega nagrajenca za življenjsko delo visele na vidnem in pomembnem mestu. Vsi bodo takrat že pozabili, kako je bilo nekoč z nagradami. Mesaričev duh bo Muzeju hvalen za skrb in toplino,

**Muzej se bo ponašal
z njegovim izročilom
in vse bo končno kot
mora biti in kot je
prav.**

Ameriški predsedniki niso bili nikoli angeli

Za nami je valentinovo (novokomponirani praznik, ki ga pred desetimi leti in sploh po drugi svetovni vojni nismo praznovali). Za nami so pustne pustolovščine, ko so si nekateri z lahkoto sneli maske, drugim pa so za vselej zrasle k obrazu. Pred nami je tudi prvi pomladni dan, zvončki, teloh, lectova srca, lahna dekliška krilca v pomladnem vetru (o čemer je najbolje zapel Ivo Minatti) ter štorke, ki se bodo vrstile, če ne prej, pa čez devet mesecev.

Te dni so se časopisi razpisali o skokih čez plot znanih osebnosti, med katerimi vodi ameriški predsednik Bill Clinton. O njem in njegovih sprehodih po tujih posteljah so že nastale anekdote, večina Američanov odobrava njegovo seksualno vedenje, puritanci pa so tudi tokrat za takojšnjo zamenjavo svojega predsednika. Igralec Jack Nickolson, nominiran za letošnjega oskarja, misli o Clintonu vse najboljše. »Pomislite, da imam predsednika, ki je šarmanten, pameten, uspešen, v postelji pa mevrta, neuporaben. Bi vi hoteli imeti neuporabnega predsednika?« je vprašal na tiskovni konferenci, ki je bila pred dnevi v Munchnu. V edini izvirni oddaji na hrvaški televiziji, v Večerni šoli, je igralec Djuro navdušeno govoril o Clintonu. Vseč mu je. »Tudi Tito je bil plejboj, zato ga obožujem. Pa pogledajte našega predsednika! Ni ženskar. Ne zna osvajati. Ni uspešen. Namesto da se obda s kurbami, je raje doma, nobene pustolovščine si ne upa privoščiti. Kaj bom s takšnim predsednikom?« In tako dalje.

Bill Clinton pa preživlja hude dneve, čeprav ni storil nič takega, česar ameriška preteklost ne bi vedela, česar človeštvo ni že potrdilo. Davno prej, mnogo pred Johnom F. Kennedyjem in Billom Clintonom, svetovni voditelji niso prikrivali svojih seksualnih apetitov. Njihove želje so se jim uresničevale odkrito, brez posledic. Seton, rimski življenjepisec, je zapisal o cesarju Avgustu: »Njegovi prijatelji so se obnašali kot Toran, trgovec s sužnji. Za svojega cesarja so slekli do golega mlada dekleta in jih do natančnosti proučevali, tipali in ljubili, kot da so napročaj.« V stari Kitajski je bilo cesarsko zadovoljstvo oziroma zadovoljevanje službeno urejeno. Cesar dinastije Chou je imel sedemtrideset žena in enainosemdeset priležnic. Haremski administratorji so zaznamovali mesečno perilo vsaki ženski posebej ter načrtovali seks na vrhuncu možne oploditve ... Tako je ugotovljeno, da je imel azteški kralj Nezahualpilli več kot sto otrok, prav tako kot

Clintonova ljubimka Monica Lewinsky. Čas bo pokazal, ali je bila res. Linda Tripp je znana kot ženska z magnetofonom. Bodo posnetke priznali za avtentične?

egiptovski faraon Ramzes II. (ironično je, da najbolj znani kondom nosi prav njegovo ime!). Plemstvo Inkov je svojo moško pohoto reševalo po svoje: imeli so »hišne device« oziroma hiše, polne devic, in če je človek na nižji družbeni lestevici poskušal katero od njih zapeljati, so ga do smrti pobili, prav tako pa tudi njegove starše. Drugi azteški kralj Montezuma II. je imel štiri tisoč žena, a vsi njegovi plemenitaši toliko, kolikor so jih lahko vzdrževali, tako da je navaden Ink težko našel ženo, kadar se je odločil za ženitev (no, tudi Frank Sinatra, tako vsaj trdijo v Hollywoodu, je spal z najmanj tri tisoč ženskami). O teh seksualnih podvigih se moški, predvsem srednješolci, kar naprej hvalijo, medtem ko starejši, ki to prav tako počenja, o tem najčešče molčijo.

Bill Clinton gotovo ni angeleček. Pri branju biografij svojih predhodnikov je lahko miren. Ameriški predsedniki niso živeli ne puritansko ne spokorniško - jemali so si ne samo državne pravice, marveč so si privoščili tudi lepe ženske v svoji bližini. Tako je na primer Thomas Jefferson, avtor Deklaracije o ameriški neodvisnosti (predsedoval je v letih 1800-1808) kot poročen veleposlanik odpotoval v Pariz, kjer je spoznal lepo Marion H. Cosway. Še bizarnosti pa sta bili njegovi sla in zveza s črno polto sužnjo Sally Hemings, ki je bila polsestra njegove zakonite soproge. V njeno posteljo je zahajal polnih osemtrideset let. Dvajseti ameriški predsednik James Garfield (predsednik v letih 1880-1884) je med obiskom v New Yorku leta 1882 zgrešil hotelska vrata in se znašel v postelji z določeno damo, znano kot »gospodično Calhoun«. Garfieldova soproga je zvedela za skok čez plot in obtožila moža za »nezakonsko strast«. Predsednik je kasneje modro zahteval od Calhounove, da mu je vrnila njegova pisma, ki jih je zažgal. Eleonora Roosevelt, soproga Franklina D. Roosevelta (predsedoval je v letih 1935-1945), je zaposlila kot svojo osebno tajnico Lucy Page Mercer - in to svoje dejanje hitro obžalovala. Žena je možu zagrozila z ločitvijo, če ne bo pretrgal ljubezenskih stikov z njeno tajnico. Mož je pristal. Žal je tajnica še naprej obiskovala Belo hišo, menda samo službeno. Bila je celo ob smrtni postelji svojega predsednika v Warm Springsu in Rooseveltovi sodelavci so jo morali odstraniti prej, preden se je pojavila prva dama. Znana je ljubezenska zgodba in zveza

Naslovnice so polne Clintonovih slik in njegovih ljubimk.

Dwighta Eisenhowerja (predsednik v letih 1952-1960) s svojo voznico iz vojnih dni Kay Summersby. Njegova pisma - najdena kasneje in uničena - so govorila o tem, kako se je hotel ločiti in oženiti s Kay. Vendar tega ni storil. Kasneje sta se razšla - vsak je odpeljal v svojo smer. Ona se je odpeljala sama, njega pa je odpeljal sofer!

Nihče ni bil na glasu zaradi svojega pustolovskega spolnega življenja tako kot John F. Kennedy (predsednik v letih 1960-1963). Med številnimi ženskami, ki jim je John zlomil srce, omenimo samo striptizeto Blaze Barr, slikarico Mary P. Meyer, »mafijško nevesto« Judith C. Exner in predvsem Marilyn Monroe.

Hollywoodski ustvarjalci so na to gledali po svoje. Poleg mnogih biografskih filmov, ki so poveljevali moč, šarm in razsodnost ameriških predsednikov, pa v zadnjem času nastajajo filmi, ki prikazujejo ameriške predsednike dokaj vsakdanje in celo črne.

Osnovne barve (film bo imel premiero šele marca letos) govori o poročenem predsedniškem kandidatu (John Travolta), ki mu uspe, kljub obtožbam, da je imel zunajzakonsko zvezo, zmagati na volitvah. Film so posneli po romanu o Clintonovi predsedniški kampanji v letu 1992. V filmu Neomejena moč (1996) stari vlomilec in tat draguljev (Clint Eastwood) po naključju vidi, kako pijani predsednik (Gene Hackman) ljubimka z neko mlado žensko, ki jo takoj zatem ubije pripadnik tajne policije. Film Mahati s pasjim repom je prišel v distribucijo lani, ko se je predsednik Clinton znašel v središču seksualnega škandala. Film prikazuje predsednika, kako se ljubi z mlado žensko. Dva spietkarja so potem najeli, da bi si izmislila vojno z Albanijo, ter tako odvrnili ameriško javnost od Clintonovega intimnega življenja.

A prav njegovo zasebno življenje polni strani rume-nega tiska, posameznih TV-postaj, o njem piše celo resni Washington Post. In kaj vse naj bi storil nesrečno-nespretni ameriški predsednik? Clinton naj bi imel seksualno razmerje z Monico Lewinsky v času, ko je bila ona pri-pravnica v Beli hiši (1996). Ženska ima za to dokaze: sedemnajst trakov, ki jih je brez Monicine vednosti posnela njena prijateljica Linda Tripp. Na njih govori Monica o svojem erotičnem odnosu z Billom. Toda tisto, kar je razočaralo, razburilo del ameriške javnosti, je podatek (nepreverjen), kako je Bill nagovarjal Monico, da preiskovalcu ne pove resnice. Američani najbolj sovražijo laž. Kdor v Ameriki laže, nima možnosti za kakršno koli moralno rehabilitacijo. In to je Clintonov problem: ali je Bill res Billy Laier ali pa pošten državljani, ki priznava svoje človeške napake. Če bodo ugotovili, da je bil sicer babjek, mu bodo odpustili. Če pa je lagal, se mu lahko zgodi, da bo zgubil svoje stanovanje v Beli hiši. Monica Lewinsky za zdaj molči, Paula Jones ga ostro napada, Gennifer Flowers pa je svoje že zdavnaj rekla. Grenko je biti »blažen med ženami«.

Da bi prikril svoje ljubezenske afere, se je začel pripravljati na vojno v Perzijskem zalivu. Pa ja ne zaradi ene ženske?

Branko Šomen

DURAS NIMA CENE, KER NI NAPRODAJ

Konj Duras, Jože Sagaj in veterinar Škarica upajo na nove šampionske naslove

Slovenski kasaški šampion Duras, ki ima v svoji kartoteki zabeleženih več zmag na tekmah s konji, vzrejenimi v tujini, je pred dnevi prestal zahtevno operacijo. Operacija, ki jo je izvedel veterinar Igor Škarica, ki sicer med drugim skrbi za vse ali vsaj večino tekmovalnih konj v Sloveniji, je po njegovi oceni uspela in tako bomo Durasu na prvih spomladanskih dirkah spet ploskali. Duras, ki zaradi bolečin na desni

prednji nogi ni mogel teči, se bo po vesteh, ki so jih dobili od lastnika Jožeta Sagaja, na hipodrome vrnil že v začetku sezone. Operacija slovenskega in mednarodnega šampiona je potekala za nas laike dokaj nenavadno. Lastnik Duras, ki sicer redi devet konj, ga je pripeljal iz boksa. Veterinar Škarica, ki je operacijo noge opravil na hodniku hleva, je Durasu takoj dal narkozo. Konj

je tako rekoč takoj postal omotičen in je stal kot pijanec. Če si ga malo porinil, se je zagugal in malo prestopil. Igor Škarica se je hitro spravil k delu in konju odprl nogo ter začel z operacijo kosti. Pri tem mu je asistiral Boris Marič, gospodar pa je konja držal za uздо pri glavi. Konj, ki je med operacijo stal, je kljub narkozi in lokalni anesteziji začutil bolečine in je enkrat s kopitom nevarno brnil tik mimo roke operaterja Igorja Škarice. Na to reakcijo Duras je hitro reagiral tudi veterinar Boris in konju vbrizgnil dodatno dozo lokalne anestezije. Po operaciji, ki je trajala okoli pol ure, sta veterinarja Durasu rano na nogi zašila. Duras pa je takoj po operaciji, med katero je izgubil okoli pol kilograma krvi, ob pomoči lastnika Jožeta Sagaja odšel nazaj v hlev. Seveda Duras še čakajo vsakodnevni obiski veterinarja Igorja Škarice. Po oceni g Igorja je operacija uspela in bo Duras že nared za prve letošnje kasaške dirke. Prav zato, »ker se je izlegel v domačem gnezdu«, kot širiletni kasač ni imel višje cene od 30.000 mark. Seveda pa ga lastnik Jože Sagaj tačas, ko je na vrhuncu uspešnosti, ne bi prodal niti za »kilogram suhega zlata«. Tačas namreč Duras Sagajevi družini vrača ali prinaša srečo za vso vloženo delo s konji, ki jih Sagajevi redijo že vrsto generacij. Prav zato mi je Jože Sagaj ob zadnjem obisku, ko sva ga obiskala z veterinarjem Igorjem Škarico, na vprašanje, za koliko bi prodal Duras, povedal, da ni na prodaj za nobeno ceno. Povedal je: »Duras je naš, naši vzreji konjev je prinesel pomembno popularnost in zato bo za zmeraj ostal naš.« Boris Hegeduš

Veterinar Igor Škarica je uspešno opravil operacijo. Lastnik Duras Jože Sagaj ga je povedal, da je Duras iz njegove domače vzreje. Skotila pa je kobila Dinka, oče pa je ameriški žrebec iz Nemčije Meadow Nevely. Duras je najpomembnejši konj slovenske kasaške scene vse od leta 1992. Za seboj ima 37 zmag. Zmagal je tudi na treh 4000-metrskih maratonih. Sagajevi imajo v vitrini tudi pokal Slovenije, ki ga je prav tako osvojil Duras. Sicer pa Jože Sagaj, ki redi devet konj, tekmuje kar s petimi. Za kondicijske treninge ima lastno dirkališče, za hitrostne treninge pa se vozi na hipodrom v Ljutomer. Sicer se ukvarja s kmetijstvom. Obdeluje 13 hektarjev zemlje, od tega 10 hektarjev lastne. Tačas redi 32 plemenskih svinj, načrtuje pa, da bo število povečal na 50. Do pred kratkim je redil še krave molznice, ki se jim je zaradi krize v govedoreji povsem odpovedal.

Ko si star 85 let in še vedno kolesariš, ribiš ...

Najlepše je, ko vleče

Na poti med Iljaševci in Gajševci sem srečal priletnega možakarja na kolesu in z ribiškim priborom. Skoraj nisem mogel verjeti, ko mi je Franc Osterc zaupal, da je za njim že 85 let življenja. V tako visoki starosti namreč ne bi pričakoval, da bi kdo še vedno redno kolesaril, in to kar tri kilometre daleč v eno smer iz Iljaševca, kjer je doma, do jezera pri Gajševcih, kamor se običajno odpravi trikrat tedensko, če le ni preslabo vreme. Ob tem je še dodal, da je imel prvo ribiško dovolilnico že leta 1927. Žal je neke izgubil ali založil, da bi mi jo pokazal. A sem mu verjel. Kaj pa trofeje, sem bil radoveden. »Za trofeje mi sploh ni mar. Najlepše je, ko ti kaj vleče plovec. No, seveda sem prijel tudi kaj večjega, recimo krapa, ki je tehtal 6,7, in ščuko, ki je imela 5,3 kilograma.« In že je nanesla beseda na njegove nenavadne ribiške dogodivščine. Zelo dobro se spominja nekega dne iz leta 1945. Čeprav je bil že april, se zima še ni poslovila. Še vedno je bil sneg in polno ledu. Odpravil se je na ribolov (tedaj še s »kržakom«) k reki Muri pri Bunčanih. Uspelo mu je priti na manjši otok in začel je dvigovati »kržak« (posebno mrežo na drogu). Ribe so prijemale in prijemale (še lovile v mrežo), zato se dolgo ni premaknil s tistega mesta. Toda to se mu je hudo maščevalo. Pod njim je namreč naenkrat nekaj počilo in že je stal do pasu v mrzli murski vodi. Na srečo je lahko zlezel ven in šele tedaj je ugotovil, da je stal na ledu, ki se je pod njim stopil. Hitro si je slekel zgornje in spodnje hlače, jih ožul in se brž odpravil domov. Žena Albina mu je skuhalo domače vino, on pa se je medtem okopal, spil toplo vino in legel v posteljo. Posledic k sreči ni bilo. Nekoč pa ga je doletelo nekaj drugega. Dan se je že nagibal proti večeru in ribe so mu spet prijemale kot le kaj, tako da najbrž ne bi slišal in videl, če bi šel mimo njega tank, kaj šele da bi opazil, kako je za njim čez čas začela od nekod pritekati voda. Šele ko je zaslišal glasno »čofotanje«, nih, ki jih je ujel in odlagal v bližnjo jamico za hrbtom, je spoznal, da je medtem Mura preveč narasla in začela poplavljati. Domov je šel do pasu po vodi. Videl in doživel je še marsikaj drugega. K reki Muri pa zadnja leta ne hodi več ribarit, ker je voda umazana in je ulov slab. Poleg tega bi moral do tja večino poti, okrog 3 kilometre, pešati, do jezera v Gajševcih pa se lahko pelje s kolesom. Ob tem pozabi tudi na svoja visoka leta. Korenina Franc pa ni samo ribič. Je član zelene bratovščine, nekoč pa se je rad družil še z igralci in pevci.

Franc predvsem rad lovi in tudi čisti ribe, na jedilniku pa jih ne obožuje. (Fotografija: J. G.)

Janez Mataj

Z letalom do medalje

Prekmurska letalska junaka

Aprila 1914. leta se je nad Prekmurjem pojavilo okorno dvokrilno letalo. Nizko je preletelo Mursko Soboto in okoliške vasi. Čez tri mesece je izbruhnila prva svetovna vojna. V začetku vojne letalo ni predstavljalo bojnega stroja. Pogled na letalo je bil bolj romantičen kot stroj, ki naj bi ubijal. Srečanje dveh sovražnih si letalcev v zraku je bilo prej prijateljsko kot sovražno. Ponavadi sta si letalca pomahala v pozdrav ter vsak po svoje nadaljevala z izvidništvom vojnih položajev.

Toda romantika na nebu ni trajala dolgo. Lepega februarjskega popoldneva 1915. leta je francoski letalec Roland Garso s pomočjo mitraljeza sestrelil dve nemški letali. Začela se je vojna na nebu, ki pa je bila kljub zagrizenosti in velikim žrtvam le spopad med posamezniki, ki so imeli bojevanje kot nekakšen šport in zbiranje krvavih trofej. Pov-

Ivan Žitek – pilotsko dovoljenje je pridobil 10. februarja 1916 pod zaporedno številko 41, izdano v Budimpešti. Za letalske zmage v vojni je prejel: 1 zlato medaljo, 1 veliko srebrno medaljo ter Karolyjev križec.

prečna starost lovskega pilota v 1. svetovni vojni je bila 19 let. Tisti, ki je dočakal 20 let, je bil že uspešen veteran in ubijalec. V najhujših obdobjih vojne je pilot na fronti preživel v povprečju le tri tedne. Tisti, ki so preživali in čakali »svoj dan«, so praznovali in tiho molili. Ohranila pa se je tudi pesmica, ki so jo piloti peli v slovo sestreljenemu kolegu:

*Mladi letalec
je kozolce prevračal,
in ko pod razbitino
našli so ga – našli so ga,
mehanikom zagranim
okoli sebe je
tele besede govoril
v slovo – v slovo:
»Potegnite valje mi iz ledvic,
pa ojnico iz glave – iz glave.
Iz križa vzemite mi
zaganjalno ročico
in sestavite motor
mi nazaj.«*

In v tej letalski moriji prve svetovne vojne so bili tudi nekateri mladi Prekmurci, ki so bili piloti ali drugo strokovno osebje avstro-ogrskoga letalstva. Eden najuspešnejših je bil vsekakor pilot Štefan Hozjan, kate- rega letalski podvigi so polnili stolpce časopisov doma

v Prekmurju, v budimpeštanskih večernikih in 1986. leta v ZDA izdani knjigi o letalskih asih prve svetovne vojne, kjer Hozjana postavljajo ob bok avstrijskim letalskim asom, kot so bili: Alexander von Tahy, Ludwig Hautzmayr, Ladislaus Hausser, Franc Rudorfer in drugi.

Štefan Hozjan je bil rojen 18. septembra 1894 v Brezovici pri Veliki Polani, v kmečki družini. Že kot mladenič je bil nemirnega duha, predvsem pa se je zanimal za tehniko takratnega časa. Ko se je mati drugič poročila, se je počutil zapostavljenega. Leta 1909 se je odločil, da odide od doma. Pot ga je vodila na Dunaj, kjer se je izučil mehanične stroke. Ni se vrnil domov, temveč je odšel leta 1913 na služenje vojaškega roka na vojaško letališče v Dunajskem Novem mestu. Svoj nemirni karakter in veliko željo po letenju je dokazal v aprilu 1914, ko se je samovoljno »polastil« šolskega letala. Z njim je varno poletel in tudi pristal, in to kljub temu, da pred tem še nikoli ni sam upravljal letala. S tem je vzbudil pozornost predpostavljanih. Za prekršek ga niso kaznovali, temveč so ga napotili v šolo za pilote. Uspešno jo je končal 1914. leta pod zaporedno številko 175. Takoj je bil dodeljen v 11. enoto avstro-ogrskoga letalstva in poslan na vzhodno bojišče. Prve Hozjanove naloge so bile odkrivanje ruskih položajev, predvsem ob reki Dnjester. Izvidniške polete je opravljal vse do septembra 1915, ko se je na enem od njih na višini 2000 metrov srečal z ruskim letalom. Razvnel se je boj, v katerem je Hozjan sestrelil rusko letalo. Srečno se je vrnil na matično letališče. Bil je odlikovan z bronasto medaljo in povišan v stabnega narednika. Hozjan je postal vse drznejši. Novembra 1915 se je pojavil nad ruskim letališčem in ga obstreljeval. Pri vrnitvi proti matičnemu letališču ga je napadlo pet ruskih letal. Hozjan se je zapletel v boj. V neenakem boju mu je uspelo, da je vseh pet letal tako onemogočil za letenje, da so morala zasilno pristati na območju Besarabije. Za to akcijo je prejel

prvo zlato medaljo in pisno čestitko generala Pflanzerja Baltina ter celotnega generalštaba, ki mu je čestital in ga imenoval za neustrašnega letalca. Hozjan je bil zaveden Slovenec. Dopisoval si je z urednikom Novin, ki je 7. novembra 1915 objavil Hozjanovo prošnjo, naj objavi njegove letalske uspehe na fronti kot uspehe sina slovenskih staršev. Da je bil Hozjan človek, ki se ni vdal opoju prelivanja krvi nasprotnikov, nam kažejo dejstva s soške fronte. Ko se je skoraj vsa moč avstro-ogrskih sil usmerila na italijansko bojišče, so tudi letalce pritegnili v bojevanje. Tako so tudi Hozjana premestili z vzhodne fronte v sestavo 19. letalske enote, ki se je bojevala na soški fronti. Svojo drznost je Hozjan dokazal že v začetku 1915. leta, ko je z letalom oskrboval oblegane utrdbe avstrijske vojske v Przemyslu na Poljskem od

Štefan Hozjan – po do sedaj zbranih podatkih je bil prvi motorni pilot iz Prekmurja in tudi med prvimi na Slovenskem. Med piloti slovenskega rodu v sestavi avstro-ogrskoga letalstva je bil najuspešnejši. Za letalske zmage v vojni je prejel: 2 veliki zlati medalji, 4 srebrne medalje, 1 bronasto medaljo, pisno priznanje generalštaba pod vodstvom Pflanzerja Baltina in 2000 kron nagrade uredništva EST iz Budimpešte.

18. januarja do 22. marca. To je bil primer prvega delovanja zračnega mostu v zgodovini. Bilo je skrajno nevarno početje, pa se ga ni ustrašil. Sredi junija 1916 je torej deloval na soški fronti. Vojskoval se je v sestavi 51. eskadrilje, ki je bila sestav-

V nedeljski izdaji časopisa EST 4. februarja 1917 je uredništvo sporočilo, da so iz sklada, ki ga je 15. julija 1915 ustanovilo avstro-ogrsko ministrstvo za obrambo, finančne nagrade prejeli madžarski junaški vojaki: Sajtos Karoly 3000 K, Milkovic István 1000 K, Kerst György 1000 K, Barna József 1000 K in Hozjan István, cesarsko-kraljevi štabni narednik, letalec, ki je v vojni storil nekaj takega, da si je zaslužil 2000 K nagrade ...

... ne sramujem se svojega slovenskega porekla. Moji uspehi so uspehi sina slovenskih staršev.

Štabni narednik Štefan Hozjan uredniku Novin 7. novembra 1915

prve svetovne vojne

ljena iz najboljših letalskih asov, ki so se proslavili že na vzhodnem bojišču. Vodja 51. eskadrilje je bil Benno Fiala, sestavljali pa so ga: Eugen Bonsch, Stefan Fejes, Franz Rudorfer, Alexander Tahy, Ludwig Hautzmayer, Josef Hoffman, dobitniki večjega števila medalj, ter Karl Baldareno, Hugo König, Eugen Ziegler in Štefan Hozjan, dobitniki najvišjega priznanja - zlate medalje. Letalci so opravljali vsakodnevne bojne polete. Hozjan pa se je proslavil z novo taktiko, ko nasprotnikov ni sestrelil, ampak jih je prisiljeval z različnimi manevri, da so morali pristajati za avstrijskimi frontnimi linijami. Toda sreča je tudi Hozjana zapustila. 27. julija 1916 se je pojavil nad Gorico v tako imenovanem »prostem lovu«. Ni dolgo čakal, da je zasledil dvoje italijanskih letal. Po kratkem zračnem boju je obe sestrelil, sam pa je bil težko ranjen. Kljub poškodbam je varno pristal na matičnem letališču. Težko ranjenega je v zaledni bolnišnici obiskal sam nadvojvoda Jožef, ki ga je tudi predlagal za zlato medaljo. Zdravljenje je nadaljeval v bolnišnici v Nagykanizsi. (Med tem časom se je Hozjan tudi poročil z Hermino Denčí iz Osijek.)

Kot smo že v začetku ome-

nili, je bilo letalsko bojevanje tudi doseganje »športnih trofejev«. To tekmovalstvo lovskih pilotov so beležili tudi novinarji. Tako se je uredništvo večernika EST iz Budimpešte odločilo, da na osnovi zbranih podatkov nagradi najboljše pilote lovce avstro-ogrškega letalstva. Hozjan je bil februarja 1917 razglašen za enega najboljših pilotov avstro-ogrškega letalstva in prejel 2000 kron nagrade.

Po skoraj enoletnem okrevanju je Hozjan nadaljeval z letenjem. Konec vojne pa je dočkal v Dunajskem Novem mestu. Hozjan je med piloti slovenskega rodu prejel največ odlikovanj: 2 veliki zlati medalji, 4 srebrne medalje, 1 bronasto medaljo, pisno pohvalo generalštaba, osebno priznanje nadvojvode Jožefa ter finančno nagrado uredništva EST iz Budimpešte. Hozjan se je po vojni vrnil v Lendavo in opravljal obrt, toda zaradi nemirnega duha in tudi osebnega nestrinjanja s takratno politično sceno se je preselil k teti v ZDA. V Chicagu je doštudiral za inženirja in imel tri otroke. Toda če je imel srečo v vojni, je v družinskem življenju ni imel, saj je hčerka umrla v prometni nesreči, sin pa je padel v drugi svetovni vojni kot letalec. Živi le sin Edward,

stanujoč v Chicagu. Hozjan je umrl v 55. letu starosti leta 1949 in je skupaj z ženo pokopan na St. Mary Cemetery v Evergreen Illinois.

Drugi letalec iz Prekmurja je bil Ivan Žitek, rojen 1983. leta v Rakičanu, izučeni mehanik, do 1. svetovne vojne zaposlen v mehanični delavnici v Beltincih. Tudi njega je vojna naredila za lovkega pilota. Šolo za pilota je končal v Dunajskem Novem mestu. Po končanem šolanju je bil poslan na fronto v Romunijo, kjer je bil pri Herkulesfurdou sestreljen. Po okrevanju je bil dodeljen v sestavo 19. letalske enote avstro-ogrškega letalstva. Posebno se je izkazal v bojih nad Trstom. Žitek je bil tudi prvi prekmurški letalec, ki je med 1. svetovno vojno pristal pri Murski Soboti in med takratnim prebivalstvom vzbudil veliko začudenja. Tudi Žitek je bil junaški pilot, čeprav ga takratni tisk ni omenjal, kar je zelo krivično ali pa so na to vplivali drugi dejavniki. Žitek je za svoje zračne zmage prejel: 1 zlato medaljo, 1 veliko srebrno medaljo, 1 malo srebrno medaljo ter Karolyjev križec. Po vojni je Žitek ostal na Madžarskem, kjer si je ustvaril družino. Umrl je so razmerno mlad leta 1939 v 46. letu starosti.

Letalske eskadrilje na soški fronti, v katerih je služil Hozjan 1916–1918

Januarja 1916 je bila ustanovljena 19. letalska četa avstro-ogrškega letalstva (Flik 19), ki je bila stacionirana v Vipavski dolini. Za bojevanje je eskadrilja uporabljala enosedežna letala Albatros in dvosedežnike Hansa Brandenburg. Razpoznavni znak eskadrilje je bil prebarvan trup letala z enim rdečim in dvema belima trakovima, ki sta se vila vse

Albatrosi so gospodarili na nebu. Za tiste čase je bilo to eno od najboljših lovskih letal v prvi svetovni vojni. Dvignilo se je lahko na 5000 m, hitrost 165 km na uro, oboroženo z dvema strojnicama.

do pilotovske letalci so delovali v izvidništvu, njihove naloge so bile iskanje sovražnikovih artilerijskih položajev, napadi na cilje na zemlji, zaščitna pomoč pehoti, bombardiranje. Poveljujoči oficir je bil pilot kapitan Adolf Heyrowski, strog, toda tudi zelo pošten poveljnik. Če je bil Adolf Heyrowski glavna violina eskadrilje, pa je potrebno omeniti njegove podrejene pilote, ki so pripomogli, da je omenjena eskadrilja postala ena najboljših v avstro-ogrskem letalstvu. Piloti so bili: Benno Fiala, Stefan Fejes, Franz Rudorfer, Aleksander von

Tahy, Ludwig Hautzmayer, Josef Pürer, Ladislaus Hauser, Oskar Ziesberger, Adalbert Aby, Karl Eugen von Lang, Johan Mandl, Johann Pappius, Karl Schiller, ŠTEFAN HOZJAN, Heinrich Mahner, Josef Schantl, Julius Schmidt. Hozjan je v omenjeni eskadrilji deloval vse do avgusta 1916, ko je bil nad Gorico težko ranjen.

Po dolgotrajnem okrevanju je bil Hozjan dodeljen v lovsko eskadriljo Flik 51, ki je bila na novo ustanovljena. Za komandanta je bil imenovan Benno Fiala, ki je bil s Hozjanom že v prej omenjeni 19. eskadrilji.

Piloti so uporabljali enosedežne lovce Albatros serije 153 in 253, nemške konstrukcije, sicer izdelane v firmi Oeffag v Dunajskem Novem mestu. Ta letala so bila boljša od originala in z odličnimi piloti so bili uspehi 51. eskadrilje zelo veliki. Piloti eskadrilje so bili zelo navdušeni, z veliko morale, kar dokazujejo njihove zmage in prejete medalje za hrabrost: Stefan Fejes 16 zmag, Eugen Bönsch 16 zmag, Franz Rudorfer 11 zmag, Alexander Tahy 8 zmag, Ludwig Hautzmayer 11 zmag, Štefan Hozjan 8 zmag ter nosilec zlate medalje za hrabrost.

Rdeče jabolko človečnosti

V februarški sivini ponedeljkovega dopoldneva ljudski tribuni soboške tržnice, dobro ohranjeni upokojeanci prejšnjega sistema, niso pričakovali nič vnebovpijočega. Neizpeta vohunska afera sicer še buri duhove, toda to ne vpliva na ponudbo in povpraševanje, cena agrumov se še vedno giblje okrog 250 tolarjev, Marjan Ficko, branjevec iz Večeslavec, ima v zalogi še dovolj kisle repe in zelja.

SREČANJA

Marjanovi ponedeljki, srede in sobote na tapravi strani soboške tržnice

»Danes bom pa kar pol kile kislega zelja, v soboto pa bi repo ...« oddaja svoje naročilo dobro ohranjena gospodinja srednjih let.

»Zelje bo še, z repo pa smo bolj na tesnem. Teden dva pa je bo zmanjkalo. Lansko ni bilo repino leto ...« pojasni s široko prisrčnostjo.

»Marjan, ne razprodaj vse zaloge, tam hiti četa jeznih gospodinj, oboroženih z kuhalicami, danes hočejo kuhati bujto repo po vsem varoši. Bridka smrt se ti piše, pa bom moral sam v bife,« mu raportira spomladansko odet starejši gospod s frizuro ala latino lower.

Okrog stojnice Marjana Ficka, ki jo krasi rožasti napis s podatki lastnika, na tapravi strani tržnice, nasproti bahavim goram mandarin, pomarač in drugih pidelkov Mediterana, je živo. Med čednimi kupčki zelja, korenčka, čebule, hrena, rdeče pese in drugih darov goriske zemlje kraljujeta dva zaboja rdečih jabolok, ob strani pa plastični vedri z osnovno sestavino za našega človeka nepogrešljiva bujto repo in grajovo zelje.

»Se vam izplača imeti stojnico na tržnici?«

»Kak se mu pa ne bi splačalo. Poglejte, kako lepo je rejen. Morali bi ga posebno obdavčiti,« hudomušno pripomni latino lower.

»Sam sebi je blagovna znamka, znak kakovosti. Dobrote goriske zemlje!« pripomni nekdo iz vrste, ki se je nabrala pred stojnico.

»Toliko že naberem, kot če bi bil zaposlen. Šest let so moji ponedeljki, srede in sobote rezervirani za tržnico. Kot kurjač v Kroju po stečaju nisem hotel na novo delovno mesto v Muro. Doma je od prej obstajala vrtnarija in uredil sem si status kmeta, da lahko prodajam svoje pridelke. Na treh hektarjih in pol obdelovalne površine v glavnem pridelujemo povrtnine, nekaj kuruze ali pšenice. Starejši hčerki, ki je dijakinja vrtnarske šole v Celju, mlajši os-

novnošolki, nezaposlemu sinu, ženi in meni je treba preživeti od tega, kar pridelamo,« pripoveduje, ko za trenutek skopni vrsta kupcev. Opazujem ga: poleg glav rdečega, belega zelja, hrena, za stare stranke pa tudi za nove gratis kakšno rdeče jabolko, korenček. Drobnost pozornost, žarek dobrote za trenutek razženet mrz februarkega dopoldneva ...

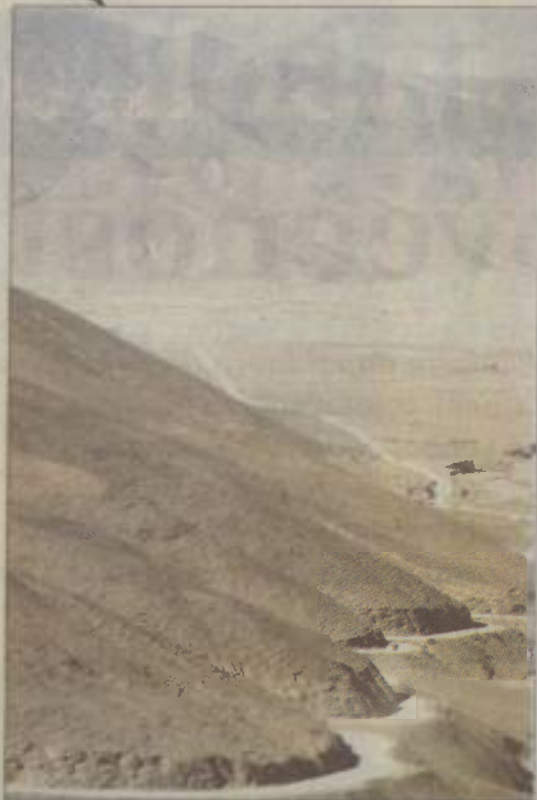
»Marjan, pri tebi je krompir kar polovico cenejši kot drugod. Bom pa vzela kar celo vrečo. Veš, naš bi ga jedel trikrat na dan, vnuki pa pomfrit.«

»Vi tudi? Mi smo tudi krompirjevi,« se vplete v pogovor druga stranka in ženski hitita razlagati, kaj vse lahko pripraviš iz krompirja.

»Meni je krompir najboljši s svinjsko pečenko. Ne Marjan, da je tako?« se pošali trdoživ upokojenec Branjevec mu med tehtanjem zelja pritrdi s širokim nasmehom.

Na drugi strani tržnice velikanski kupi južnega sadja ne kopnijo, pri Marjanu pa že vsega zmanjkuje.

»V sredo, takrat bom zagotovo imel. Za vas bom že priskrbel ... Kje pa ste bili za staro leto, za valentinovo, hotel sem vam ponuditi domače pogače, našo pijačo.« Gospa bridko obžaluje, da je morala k sorodnikom na obisk, ob letošnjem silvestrovem in drugih praznikih za nobeno ceno ne bo zamudila Marjanove pogostitve ob stojnici. Rdeče jabolko za tolažbo. Širok nasmeh. In Marjan Ficko iz Večeslavec, za katerega bi družboslovci, politiki dejali, da je uspel rešiti problem samozaposlitve in postati podjetnik, postaja po šestih letih nepogrešljivi del soboške tržnice na tapravi strani, kjer na redkih stojnicah naši ljudje sramežljivo ponujajo plodove prekmurske zemlje.

Neskončni kilometri makadama in serpentine, ki se počasi vijejo čez slikovito pogorje Tibeta, so edina prehodna pot. Domačini potujejo večinoma peš ali s konji, tudi naš razmajani avtobus se je odlično ujemal s predstavo o neskončnosti prostora in relativnosti časa, ki ga simbolizira mistično potovanje po gorskem brezpotju Tibeta.

Večinoma smo potovali od jutra do predvečera, preden smo zašli v katero od odročnih vasic, kjer smo nato utrujeni le še legli v skromnih in hladnih sobah. Zato pa so bila srečanja z odkritosrčnimi domačini toliko prijetnejša. Vedno so nas opazovali tudi otroci, ki so v svojih razcapanih oblačilih in umazanih obrazih smeje se kot vsi otroci na svetu opazovali redke tujce, ki zaidejo v njihov odmaknjeni svet na tihi strani sveta.

Najvišje ležeča točka na poti do Lhase je prelaz Lalung Leh (5250 m). Na prelazu plapolajo molilne zastavice z izpisanimi molitvami, veter jih nosi v naročje neskončnosti. V ozadju pa vidimo tišino najvišjih gora.

Vrtenje molilnih mlinčkov je neodtujljivi del vsakdanjika Tibetancev. Mlinčki, veliki in majhni, so nameščeni na vsakem koraku, v njih so shranjene molitve in prošnje, ki se ob vrtenju naslavlja neposredno nebu.

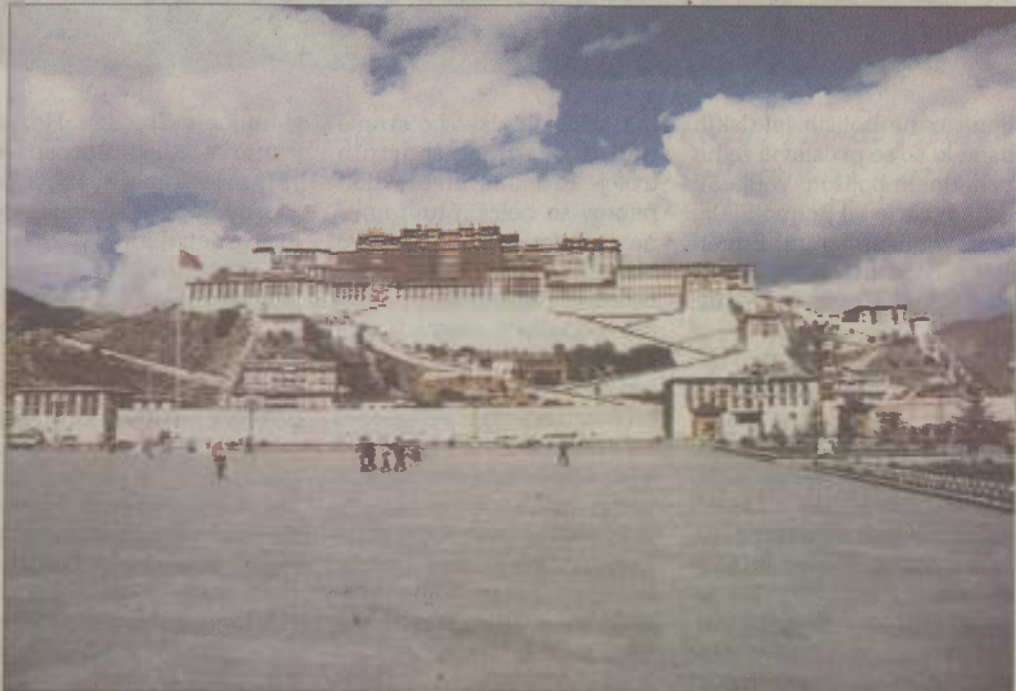
Treking je relativno nova oblika potepanja, ki ima vedno več ljubiteljev, od človeka pa zahteva vsaj nekaj telesne pripravljenosti in predvsem drugačno zavest, ki se zmore upreti pritiskom množičnega turizma in cenenim aranžmajem, v katerih vam ponujajo tako rekoč »vse«, od užitka do počitka. Pravi treker hodi po brezpotjih in spi na skromnem ležišču, velikokrat na hladnem in ob skromnem obroku, zato pa spozna deželo in ljudi kot nihče drug. Pešačenje pod vročim soncem skozi zelene doline proti hladnim vrhovom je kljub naporu eden lepših trenutkov za vsakega popotnika.

Poletje je šlo h koncu. Barve sonca so bile milejše, nebo se je polnilo z oblaki, veter je pihal z daljnega vzhoda. Čutila sem ga že veliko prej, preden je grozdje dozorelo, še preden je oče prvič obrnil ključ v vratih nove kleti. Prvič sem potovala proti vetru, soncu naproti. Daleč na vzhod.

Kljub ysem miselnim naporom, organizacijskim opravkom in poizvedovanjem, ki sem jih opravila pred potovanjem, po knjigah, srečanjih z ljudmi in seveda po zdaj nepogrešljivih straneh interneta, kjer je tisoče popisanih strani, megabajtov čudovitih fotografij, ki pa vseeno ostajajo zgolj digitalni retuš resničnosti, nisem niti slutila, kaj me čaka na drugi strani mojega sveta. Koridorji so bili začrtani: New Delhi za trenutek, medicinska praksa v Kathmanduju z nujno vrnitvijo, Tibet za vedno.

JESEN NA

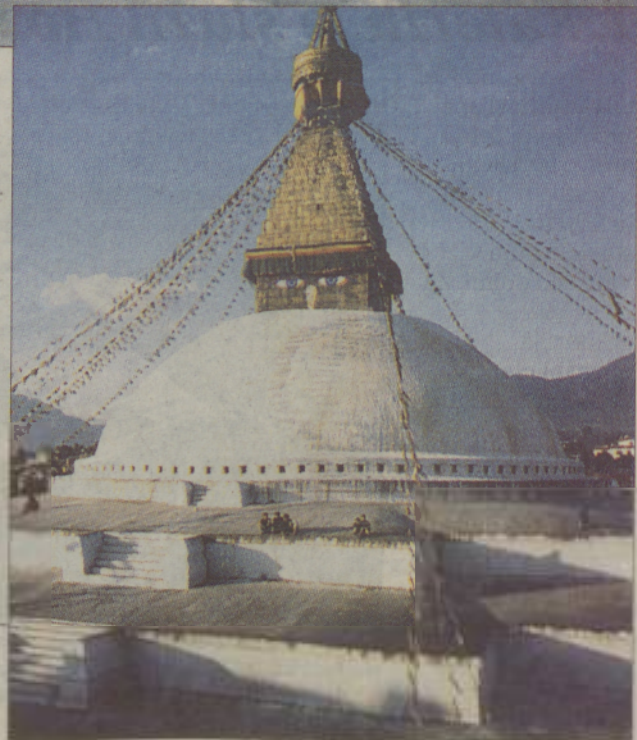

Lhasa je glavno mesto in hkrati duhovno središče Tibeta. V središču mesta stoji palača Potala, monumentalna zgradba, zgrajena v 17. stoletju. To je nekdaj prebivališče Dalai lame, duhovnega in posvetnega guruja Tibetancev. Ob kitajski okupaciji je odšel v izgnanstvo. Zdaj živi v Indiji, od koder vodi svoj zatirani narod. Pred palačo je bilo nekoč jezero, danes je marmornata ploščad, ki so jo postavili Kitajci za potrebe vojaških parad, kot še eden nesmiselnih okupacijskih simbolov. Lhasa je tako rekoč preplavljena z rdečimi zastavami in kitajskimi uradniki, ki nezadržno prevzemajo in uničujejo vse, kar je del tibetanskega ponosa in kulture. Le kako dolgo še?

Pogled na Mt. Everest. Pravijo, da je polet iz Lhase do Kathmanduja najlepši let. Letalo preleti gorski masiv Himalaje, in če imaš srečo, se nad oblaki sonči tudi Everest.

Nasmejani obrazi tibetanskih menihov, ki v številnih budističnih svetiščih, raztrošenih po vseh dolinah in vrhovih Tibeta, še vedno vzdržujejo krhko ravnotežje sveta.

Bodnat Stupa. Stupa je zaščitni znak tibetanskega budizma.

Gre za specifično arhitekturno konstrukcijo svetišča, ki ima svoj simbolni in religiozni pomen, vsak del simbolizira enega od petih elementov, ki sestavljajo svet, torej podobno kot pri srednjeveških alkimistih. Pravokotni temelj s stopniščem simbolizira zemljo, kupola vodo, stožec z budinimi očmi ogenj, vrh s polmescem zrak ter konica neskončnost.

VZHODU

Polne ulice Prepovedane doline

Nepal obdajajo najvišje gore sveta. V eni od redkih dolin te gorate kraljevine leži glavno mesto Kathmandu, poleg njega sta v tej čudežni dolini še Patan in Bhaktapur, ki skupaj tvorijo osrednji del Nepala. Že ob prvem srečanju pustijo mesta na obiskovalcih čaroben vtis, ki se s časom le še utrjuje v prepričanju, da se moraš v Kathmandu čimprej vrniti. Mesto diha s popolnoma drugačnim ritmom od tistega, ki smo ga vajeni v evropskih prestolnicah. Ulice so ožje, pretok je počasnejši, na tisočih majhnih trgih vedno posedajo množice ljudi, ki dobrovoljno opazujejo vso to živopisno zmešnjavo, kakršno jim poklanja življenje. Ob hoji in počasnem prepuščanju skrivnostnemu ritmu, ki te vedno nosi proti središču mesta, proti Durbar Squaru, kjer stoji tudi stara kraljeva palača, se moraš tukaj nujno ustaviti in se spočiti v senci mogočnih templjev, ob katerih je vedno navdse živahno. To je srce Kathmanduja.

Ko se v Kathmanduju iz neznanega razloga vedno znova vračaš na isto mesto, v isto senco, na točno določeno stopnico, kjer potem ure dolgo posedaja in zgolj opazuješ ves ta vrvež, spoznaš, da je del velike skrivnosti, ki jo vidiš v očeh teh ljudi, tudi to nežno prepuščanje časa in tihemu toku življenja.

Tibet - iztrgano srce samostojnosti

Da bo pot v Tibet res nekaj posebnega, sem spoznala že ob pogledu na avtobus, ki nas je ob petih jutraj pobral v Thamelu. Do Lhase smo se vozili pet dni v tesnem, majavem in ropotajočem avtobusu, to je bilo pet dni prahu, mraza, vijugave makadamske ceste in višinske bolezni. To je bilo pet najlepših dni!

Potovati po tej mistični deželi, ki je bila toliko let skrivnostna in zaprta za vse tujce, je posebno doživetje. Danes je vstop na t. i. »streho sveta« sicer dovoljen, vendar je iz nepalske

strani mogoč izključno prek turistične agencije, ker kitajske okupacijske oblasti ne dovolijo individualnih obiskov Tibeta.

Tibet so leta 1949 zavzeli Kitajci, ob brutalnem vdoru v to miroljubno deželo so pobili čez milijon Tibetancev, več kot 120000 pa jih je pobegnilo v Nepal, Indijo in druge države. Ob tem pa Kitajci še vedno sistematično uničujejo kulturno dediščino Tibeta, ki sloni na duhovni tradiciji budizma. Osrednjo vlogo v tej enkratni, a žal umirajoči kulturni skupnosti ima Dalai lama, tradicionalni duhovni guru, ki pa zdaj v izgnanstvu opravlja tudi vlogo predstavnika in vodje miroljubnega odpora svojega preganjanega naroda. Že njegovo poetično ime Dalai lama, v prevodu Ocean modrosti, nam pove, kakšno je njegovo mesto v tibetanski kulturi.

Hoja za soncem

Po končani medicinski praksi v kathmandujski univerzitetni bolnici sta mi ostala še dva tedna časa za potep po Himalaji. Odločila sem se za treking, ki me je popeljal prav v osrčje gora, do baznega tabora Anapurne na nadmorski višini 4300 m. Priznam, da me je bilo pred začetkom poti kar strah - Prekmurka, ki še na Triglavu ni bila, pa gre za začetek kar na Anapurno! In kako lepo je bilo! Vstajaš ob šestih zjutraj, hodiš gor, dol, pa spet gor in nato spet dol ... dokler zvečer ne prideš do skromne kočice, kjer se popolnoma izčrpan zgrudiš na pograd in sanjaš, zaviti v spalno vrečo pri desetih stopinjah pod ničlo o vrhovih sveta. Naslednje jutro pa spet vse od začetka. Tako dan za dnem prisluškuješ globokemu bitju svojega srca in slediš počasnim in trdnim korakom šerpe, ki se vse svoje življenje predano dviga k soncu.

Hodiš skozi vasi, opazuješ tiho spreminjanje narave okrog sebe, riževa polja v dolini, bambusov gozd, rododendronov gozd, dosežeš gozdno mejo, snežno mejo in vse do kraljestva Himalaje, od koder ti je ves čas klical neznani glas višin in te je prežarjalo sonce osemstisočakov.

Čaščenje spečega boga Višne.

Številni templji dajejo Kathmanduju poseben pečat in čar. Okolica svetišč so tudi priljubljena shajališča, kjer ljudje posedajo in tudi trgujejo.

Ulice in trgi v Kathmanduju so bolj podobni rečnemu veletoku, ki v strugi nosi vse, kar najde na svojih bregovih, kot urejenim prometnicam.

Na cestah se znajde dobesedno vse. Kolesarji, koze, glasni avtomobili, neučakani mopedisti, krave, pregreti avtobusi, prodajalci, otroci, rikše s presenečenimi turisti in še marsikaj. Vsa ta nepregledna množica stvari, ljudi in živali se počasi vali brez reda na vse konce mesta in še dalje. Ulice so za mnoge dom, skromen zaslužek in počitnice, vse hkrati.

Med hojo po neobljudeni pokrajini je bil velikokrat kdo potreben pomoči. Srečala sem veliko otrok, ki so bili brez vsake medicinske pomoči, poškodovani ali bolni, prepuščeni usodi. Anil, nepalski deček, si je posekal prste z mačeto, imobilizacija in čista rana ga bosta obvarovali pred infekcijo. Eden mojih prvih pacientov.

Pašupatinat, nedaleč od središča Kathmanduja, je za hindujce mesto posebne vrednosti, v njegovem središču stoji svetišče, najsvetejši kraj, prostor, kamor tujci nimajo dostopa. Pašupatinat je tudi kraj, kjer opravljajo pogrebne slovesnosti, tradicionalno sežiganje trupel. Obred poteka na prostem, ob rečni strugi, kjer truplo zavijejo v svilena oblačila, nadišavijo ter nato obredno sežgejo.

Po nekaj dnevih vzpenjanja in hoje skozi vlažno pokrajino se pot dvigne v svet večnega ledu in snega. Ozka steza se vije po soteskah in ledeniških hudournikih, tesno stisnjena med mogočne gore.

Sončni zahod nad Mačupičarejem (6993 m), prepovedano goro, ki je terjala že toliko žrtv. Prespala sem v baznem taboru Anapurne, od tu naprej gredo na vrh tega osemstisočaka le najboljši.

VELIKI NAGRADNI RAZPIS ZA ZASTAVO PREKMURJA IN PRLEKIJE

Obljubili smo in obljubljeno izpolnujemo (v nasprotju s tistimi, ki so za uresničitev povedanega plačali):

objavljamo prvi predlog zastave pokrajin ob Muri, Prekmurja in Prlekije. Odločili smo se za stvaritev, ki je prispela iz najdražje nam prestolnice – Ljubljane. Prleška zastava je stilizirano grozdje na zeleni podlagi, osrednji simbol prekmurske pa je poljedelstvo. Naj živita samobitnost in možnost narodove samoodločbe!

S to objavo pa veliki natečaj še traja – še vedno želimo, da tudi vi primete v roke risalo in nam pošljete svojo idejo za zastavo. Pogoji za sodelovanje so nespremenjeni, če mislite, da ne znate risati, lahko predlog zastave za vsako pokrajino opišete – narisali ga bomo mi (mislimo, da znamo!).

Zastave (ne dobesedno, pač pa likovne predloge) pošljite na PEN, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota. Pripravljamo veliko »brndžo«, ko bomo razglasili zastavi obeh pokrajin, ob tem pa še enkrat predstavili himni Prekmurja in Prlekije, ki smo ju izbrali prav tako s pomočjo bralk in bralcev Pena.

Od 27. februarja do 27. marca

HOROSKO PEN

Pripravlja: Agencija Hogod

OVEN

(21. III. – 20. IV.)

V naslednjem obdobju počnite stvari, ki so ali bodo pomembne za vašo prihodnost, vselej v prvi polovici tedna. Če boste imeli občutek, da je vse okrog vas nevarno, to še ne pomeni, da se morate povleči vase in čakati, da nevarnost mine. Nasprotno! Takrat bo prišel čas, ko boste vi na vrsti, da napadete. Priložnost za veliko in tajno ljubezen.

BIK

(21. IV. – 21. V.)

Prehajate v mirnejše obdobje, ki ga boste lahko dobro izkoristili pri finančnih zadevah in v družini. Proti koncu enega prihodnjih tednov se bo pojavila oseba z veliko energije, ki vam bo pomagala. Če nimate partnerja, ga trenutno tudi ne iščite, ker ni primeren čas. Veliko načrtov, ki jih boste naredili zdaj, boste lahko v prihodnosti realizirali.

DVOJČKA

(22. V. – 21. VI.)

Ker prehajate v vladavino vam nenaklonjene ribe, pričakujte problematično in naporno obdobje. Začnite reševati problem s stanovanjem, gradnjo ali s kako večjo investicijo. Zdaj je primeren čas, da razrešite problem v okolju, v katerem živite in se nanaša na odnose oziroma neprijetne izjave v preteklosti. Zdravju posvetite malo več pozornosti.

RAK

(22. VI. – 22. VII.)

Mogoče je, da boste kmalu nekaj dobili, za kar ste v preteklosti kar precej vložili, zdaj pa ste na to že pozabili. Odpirajo se vam zanimiva vrata, ki vodijo v svet denarja in materialne varnosti, od ljubezni pa v tem obdobju ne pričakujte veliko. Nekdo vam bo hotel z lepimi besedami povedati nekaj grdega, vendar mu ne nasedite. Pomenljiv pogled nosi nekaj dobrega.

LEV

(23. VII. – 22. VIII.)

Pred vami je mesec, ko vam bo primanjkovalo energije in boste kar nekajkrat prišli v navzkriž z okoljem. Malo več pozornosti posvetite sebi in zasebnemu življenju. Tako ne boste padali v ekstremne situacije in tudi vaše razpoloženje se bo izboljšalo. Čimveč službenih opravil naredite v prvi polovici tedna in pazite, da ne boste izgubili v zadevah, ki so vezane na roke ali določen čas.

DEVICA

(23. VIII. – 22. IX.)

Na križpotju se boste prav odločili, če boste pred tem poslušali srce in ne razum. Na svoje delo ste lahko ponosni, vendar so pred vami novi izzivi, zato naj vas minuli uspehi ne uspavajo. Dogodki se razvijajo v vašo korist, tudi v ljubezni kaže vse dobro. Prikazala se bo priložnost. Če je ne boste pravočasno zgrabili, bo za vedno mimo.

TEHTNICA

(23. IX. – 22. X.)

Privežite se! Pomembni dogodki bodo imeli tako hiter ritem, da jim boste komaj sledili. Znašli se boste v več stresnih situacijah. Skratka, pred vami je pomembno obdobje, odločitve pa bodo imele daljnosežne posledice. Če ostanete na trdnih tleh, napake skorajda ne morete narediti.

ŠKORPIJON

(23. X. – 21. XI.)

Vaš ritem se počasi umirja. Izkoristite to za načrtovanje in razmišljanje o prihodnosti, nikakor pa v tem času ne ukrepajte in ne sprejemajte pomembnejših odločitev. Tehtnice, ki nimajo stalnega partnerja, naj si ga zdaj poiščejo: med poslovnimi partnerji, sodelavci ali iz šolskih klopi. V drugi dekadi so mogoče spremembe na delovnem mestu.

STRELEC

(22. XI. – 21. XII.)

Kot da bi vas rahlo uspavale dobre poteze prejšnjih dni. Na lovorikah se ne da dolgo živeti, zato – v akcijo. Zvezde so še vedno na vaši strani. Na finančnem področju ne kaže slabo, odnosi z okoljem bodo umirjeni. Če nameravate opraviti večji nakup, storite to sredi meseca. Tudi nezaposlenim ali tistim, ki iščejo delo, kaže dobro. V veseli družbi se boste razcveteli.

KOZOROG

(22. XII. – 20. I.)

Strenutnim položajem in razvojem dogodkov ste lahko zadovoljni. V resnih zadevah ste lahko nekoliko zabavnejši in zaradi tega uspeh ne bo nič manjši. Pri poslovnih zadevah pazite na pretiravanje, pozorni pa bodite tudi na obljube. Nekomu morate čestitati, nekemu pa pokloniti drobno pozornost.

VODNAR

(21. I. – 19. II.)

Vse dobro z ljubezenskega področja se seli tudi v naslednje obdobje. Pri nekaterih stvareh bi radi prehiteli, kar ne more prinesiti nič dobrega. Vzemite si čas. V obdobju polnega meseca pazite na družinske odnose, v službi ali šoli si postavite realne cilje. S tolerantnim odnosom boste dosegli več kot sami načrtujete.

RIBI

(20. II. – 20. III.)

Narajajoča moč Jupitra zahteva od vas dolgoročno razmišljanje in tudi odločitve. Zvezde so vam naklonjene, zato to obdobje izkoristite. To velja tudi za takšne odločitve, kot so smer študija, poroka, selitev in podobno. Bodite aktivni, vendar do meje, ko ne bo potrebno aktivirati rezervne energije.

Sendvičar je vsem, kot že tolikokrat, dvignil želodec: pa ne le zaradi dvoje izbuljenih, pasjih zenic, ki so slepo sledile čekanom, ki so neusmiljeno premagovali zagozdo, temveč zaradi postane, že zelenkaste, kot na prst na debelo narezane turist salame, ki jo je najbrž kak teden valjal v svoji z vrvice prevezani aktovki.

- Zadavi ga, Mariane, je revsknil voznik, zapri mu že ta presneti goltanec, drugače te pokozlam ...

- Pa ne zaradi ...? je pomilovalno zabasirala.

- Zaradi tiste nocojšnje kačje solze vinjaka, Marianne? ji je vrnil njegov krmežljiv pogled.

- Pst, Palika, saj ni treba vsem razbobnati, si je položila kazalec na šobico, saj vidiš, da so jih sama ušesa ...

- Misliš, liebe Marianne, je zaščinkal, da ...

- Da ti je bil tisti požirek bolj potreben kot dež puščavi ... Si videl, kako nama je zapelo ...

- Zapelo, zapelo, je pogrgral, zapelo kot v tej moji Dubravi, ki bi že morala biti stokrat na odpadu, a je ne dam za sto mercedesov ... Slliš, gospa sprevodnica, je povišal glas in hote poplesal po sredi, kakšen glas in vrtljajčke ima njen motorček, kako grulinčka ... kot ...

- Tvoj, Pavlek, samo tvoj ... ga je požgečkala za ušesom.

Še sreča, da je večina kinkala. Že zdavnaj so se nasitili vseh teh vonjav po bencinu, prdcih in kislem gretju, ki je voznika Paliko stalo nekaj nedeljskih popoldnevov, odrgnjenih prstov in celo goro kletvic. Tudi to navadno proletarsko zimsko jutro, ki je postreglo s piškavim vzorcem suhega snega, ki pa ga je, moj bog, pošteno navrtinčalo v klance, se je pošteno kujalo, da si je sendvičar začel pihati med prste.

- Zato pa žre kot nilski konj, Marianne, se je spahnulo Paliki, ki ga je nervozno opazoval v retrovizorju. Pomisli samo, draga sprevodnica, kakšno srečo imamo, ker ne dela kurjaval Ta njegova prekleta salama bi začela ...

A če bi njegova Marianne, pred prihodom iz auslanda še navadna Marijana, le pomignila, da je ta njegova nagravžna klobasica že navrtana s črvčki, bi se Paliko, temu samo na znotraj človeku, na zunaj pa goljatu, razlil najmanj slepič. Kajti Palika, kot so ga ljubkovalno ali nevede kličali, je bil pod kožo nežen in ranljiv kot porcelan. Celu dovtipov ni prenašal, kaj šele opolzlosti: in bognedaj, da bi padla kakšna mastna, ko je južinal v šoferski menzi. In samo ta Marianne, ki mu jo je pred meseci sam bog poslal, čeprav nikoli ni verjel vanj, ta kobilčica z glasom drvarja, mu je smela zlesti pod njegovo vse bolj in bolj vazelinško kožo in ga poščegetati po notranji strani srca.

- Gospa sprevodnica, se mu je bljuvalo, tudi ti si odgovorna za varnost potnikov, zato te prosim, vrzi že onega požeravha skozi zaprto okno, sicer

Za hipec se mu je pomračilo in ga je zapekel bruhec, stopalka za plin pa ponorela. Potnike, še posebej stoječe in dremajoče, je pritisnilo na robove sedežev, neko ženšče je suho zavreščalo, in ko se zavedal, je njegova dobra, mila dubrava že navajeno drsela skozi zimsko jutro, ki bi jo vznejevoljen sendvičarjev sopotnik najraje zaklenil v svoj drobn, oguljeni kovček, ki si ni in mogel najti mesta na njegovih šilastih kolenih.

- Oprostite, gospod, je mencala Marianne, najbrž ...

Takšne lakomnosti še niso videle njene oči: sendvičar se je zažiral kot listna uš ali savanska kobilica, sama usta so ga bile, a ko sta se njuna pogleda srečala - njen očitaajoči, njegov pa mlečni kot dojenčkov - se je le pogrbl in za hipec ustavil svoje žrnjle.

- A? je zazijal. A na ta moj zajtrk mislite ... Veste, je brbljal in debelo požiral, ko pridem v službo, so se mu zasvetile oči, me čaka še eden ...

Še isti hip se je znašla v njegovi levici še druga zagozda, ob kateri je celo Paliki, ki ga še zmeraj ni popustila slabost v trebuhu, ušel pridihnen nasmeh.

- Saj vendar vse ne ...

- Ne, ne, jo je prebral, ne požrem vsega naenkrat ... samo neznansko srečo imam, da ...

- Da moram sedeti za volanom, je pljunil Palika, sicer ...

Marianne je kar zaslutila, da je izgubila boj. Kot vsi doslej. Zato pa so mu odmerili tisti sedež nad blatnikom, v katerem je moral čemeti s koleno med očmi. Večina stalnih potnikov se ga je izogibala že na postaji, njegov sedež je bil celo ob nedeljah prazen. Celu poklicni pralci in čistilci so ga otrli le od daleč, kot da je kužen.

- Pa vi, sosed, se je zviška naslonila nad sopotnika, ste morda plačali eintrittskarte za ta svoj pederski kovček?

- Delajte se, da ste gluhi, se je nagnil sendvičar, medtem ko se je sopotniku potemnilo od sramu.

Bujna Marianne mu je namreč, morda celo hote, pokrila obraz s svojim razkošnim, še od noči vrodim oprsem, čutil je, da ga je po ustnici požgečkala jagoda, v katero bi se hudimano zagrizel, a je premogel le toliko moči, da jo je hlastno poslinil. Zdelo se mu je, da je trajalo celo večnost, celo zadah po salami je izginil, roke pa so se še trdneje oklenile kovčka, ob katerega se je drgnilo njeno, vsaj po njegovem, že mehko koleno.

- Ah, nič, samo klarinet, je zardel kot šolar.

- Bolje to kot ... je še izustila in se prerinila do Palike, ki je le pomenljivo zaskrbl z zobmi in preprijel volan, ki so ga bolj vrtela kolesa kot njegove roke.

- A veš, Marianne, je obračal oči, da si zdajle moj kopilot?

Njegov predrt obraz je trepetal v zunanem ogledalu; bila je docela prepričana, da ta njen Palika s kolobarjastim vampom, ki sicer spretno suva menjanik, ni še nikoli povohal pravega letala. Niti od zunaj, kaj šele od znotraj. Kar čez noč se je namreč prelevil iz združnega traktorista v avtobusarja, njegove roke še zmeraj zaostajajo za pogledom, ki nikoli ne bi razvozlat nekih ovinkov, cest in križišč na nebu, ki so jih po jasniini risali reaktivci. Zanj je bila več kot dovolj ta lokalna progga, ki bi jo miže celo prevozil vzvratno, kot je razkladal v šoferski menzi, medtem ko je mu Marianne pod mizo s stopalom šarila v mednožju.

- To pomeni, je razvneto nadaljeval, da boš tudi ti prej ali slej pilot, Marianne, moja dubrava, je požvečil, se že šibi, kot moj mali dubravko, od pričakovanja!

- Hočeš reči ...?

- Ah, ja, je dreznil sendvičar klarinetista, tudi jaz sem bil včasih tak kot onadva. Tudi jaz sem bil ves meden, samo da bi prilazil do njene špiljice, dragi moj ...

- Filip, mu je sopotnik pomolil roko, profesor klarineta.

- Pa Filip in še povrhu profesor, je pokimal sendvičar, samo poglejte ga, kam ga pelje ta njegova blaznost ... Verjetno ga je imel to noč preveč na toplem, drugače ne bi ...

Ne bi pustil menjalnika v njene roke, je od strahu zakolcal klarinetist, kajti brhka Marianne je krčevito, z obema rokama suvala ročico menjalnika, medtem ko ji je Palika godel in godel, naj že končno da v tretjo, sicer bo mašinca zakuhala.

- Zamiži, Marianne, in misli, da imaš v rokah kaj lepega, je začel kar na glas.

- In velikega, se ji je razlezla do ušes, ko je silovito porinila.

- Tako, ja, se je pozibaval Palika, samo tako, Marianne, prideva do konca ...

- Če nas prej ne prevrnete, je ušlo klarinetistu, medtem ko je sendvičarju zabrbončalo v drobovju.

Marianne pa nič: še z večjim veseljem se je oklenila kavčukaste glavice menjalnika in jo začela brezglavo, rekel bi na slepo porivati.

- Tako to pride, se je sendvičar obrnil k sopotniku, če ti tam spodaj med scalnico nenehno kruli. Še srečo imate, da vas zaradi tega vašega kovčka ni pahnul skozi zaprta vrata. Pustite mu veselje, je pokazal na Paliko, vsaka stvar se pač mora plačati. A mislite, da mu je zastoj ...?

- Počepnila? je črhnil klarinetist in s komolcem odrinil dijaka.

- O, pač, vse ima svojo ceno, tudi če se razkreči samo za borov list, je v sendvičarju zapelo. Jaz sem namreč sodni izterjevalec, jaz točno vem, kaj in kako se plačuje, pa ti noben zakon ali nalog tega ne predpišeta. Če ti

ženska da, je segel v žep po denarnico, ti nikoli ne da zastoj ... Samo poglejte, profesor, samo poglejte, vse to ni bilo zastoj ...

In ne da bi čakal, ga je pod nosom požgečkal s šopkom sramnih dlačic.

- Za nagrado, moj dragi sosed, se je zahahljal, jaz njej pustim prašiča, omaro ali televizor, ona pa meni, hihi, samo nekaj teh grešnih laskov ... A do njih je treba priti, moj dragi, je plesnivo puhkal vanj, zato se ne čudite, da bi bil ta zadrugar Palika najraje ...

- Če bi njegovi škrtasti dubravi zrasla krila ... je odmomiľal klarinetist in si predel kovček pod noge.

- A ko se nasitiš ženskega mesa, je obliznil dlačice, ti ne preostane drugega kot meni: dvoje sendvičev in litrček španskega bikca. Vse se namreč začne in konča v požiralniku. Onima dvema spredaj, ki se gresta nekašna astronava, se sploh ne sanja, kaj je pravo slatno in mastno ... Pa mi povejte, dragi profesor, zakaj se vam cedijo sline, ko stiskate z ustnicami vaš klarinet? Moram vam reči, se mu je razvezalo, da ni nič manj smrdeč kot moje salamce. A ste ga sploh kdaj poduhali? Ste sploh kdaj pomislili, da ga imate tako radi kot jaz sendviče ... Samo da vam tega nihče ne brani, mene pa takoj očrniyo za drekožerca ...

Nekaj potnikov je našililo ušesa: klarinetist prav gotovo ni bil iz teh krajev, pa celo v nekakšni staromodni avstroogrski uniformi je bil. Plašč, v katerega se je zavijal, seveda ni pristajal svečanim epoletam, prav tako ne majhen, oguljen kovček, pa vseeno je že od daleč vzbujal spoštovanje. Pa vendar, če bi kdo le pomignil, bi se mu razvezalo, da se pač vrača z gostovanja na tujem, da jo po nemarnem, ker se ga je preveč nalil z neko radodajko in prespal svoj avtobus, kot jajce jajcu podoben tej dubravi, ki bo, če se onadva ne bosta spametovala, vsak hip zgrmela po pobočju.

- Nobene nevarnosti ni, profesor, je zaščinkal sedvičar kot da bi mu bral misli, še malo, pa se bosta tudi onadva unesla ... Razganja ju pač, saj sami vidite, a Palika drži volan kot mesar bika ... Ta njuna igra ni nič v primeri z njegovo ce-ce muho ... Verjemite mi, dragi sosed, je šumljaje odvijal novi sendvič, nekoč, ko one vrtitke še ni bilo, sem moral kar sam poprijeti za krmilo, saj je začel kar vleči dreto ... Pa ne le, je buhkal vanj, da sem v zadnjem hipu zavrl in mu zalepil pošteno zaušnico, kar v zraku sem obrnil to kilavo dubravo, in če ne bi zadnji hip počepnila na zadnjih kolesih, bi ...

- V tretjo, jebemti, v tretjo, ga je prehitelo od spredaj in sunkovito prikovalo na sedež.

Če ne bi bil zviti, bi mu šlo najmanj vratno vretence ali ga pometlo kot nekaj stoječih potnikov, ki so se lovili pri sprednjih vratih. Jebemti, pa tvojo tretjo, je zaklel, pa ja ne voziš živine, Palika, vsaj na profesorja bi pazil, je kričal, pa tudi z mojim sendvičem pod svojimi nogami si lahko zakrpaš rit. Jebemti rožo, Palika, je rohnelo od zadaj, vrti raje svojo dubravo in ji ponoči v roke svojo prekleto ročico, pošteno smo plačali Palika, ni treba, da nas imaš za kokoši, sicer ...

Profesor klarineta je končno spregledal: več kot polovica sprednje šipe je tičala v snežnem plazju.

- Jebemti, Palika, je zalajalo v sredini, če bi ga vso noč pometal, ga ne bi bilo za dve smetišnici ...

- Pa si ga našel, Palika, ti njega in ne on tebe, sredi čistine te je počakal ta zamet ... kot da bi ga iskal s svečo sredi belega dne ...

- Molči, pametnjakovič, nabrilo ga je pač čez klanec.

- I, klanec, je zašutilo, kakšen klanec neki ... Nekdo je pač narinil s traktorjem to snežno krtino ...

- Kaj pa, če zaradi nje? je pritipalo.

- Kakorkoli, zaradi nje ali zaradi tebe, v dreku smo ...

- V zametu smo, profesor, se je znova basal sendvičar, v zametu, ki ga je sam sveti poslal ...

Palika pa ni spravil nobene iz sebe: med zalisci, zatem pa po podbradku se je sprva le pričrkal, potem pa kar ulil potoček znoja. Tudi Marianne je obse-

dela kot kup nesreče, zgrbala se je pod vso težo pogledov in očitani, zdelo se ji je, da ne bo nikoli našla tiste preklete tretje prestave, zaradi katere so obtičali kot največji brodolomci.

Tretja bi hamreč prebila ta snežni jez, s tretjo bi dubrava zrinila tank s ceste, a ta tretja, ki jo lahko zdajle sune miže in s samo z dvema prstoma, je najbrž hote preskočila ali se kar potuhnila med škrtanjem, ki je še zmeraj cvlilo po zobeh.

- Pa imaš vsaj lopato, Palika? se je izprsil komunalec.

- A misliš, da je moja dubrava ledolomilec? je zasikal voznik in se sunkovito pogнал skozi vrata.

Če se ne bi obesil za kljuko, bi omedlel: dubrava se je skoraj do četrtnine zarila v trdo zmrzjen zamet, blatniki so se bili naphali s snegom, kolesa pa stala poprek. Vsak poskus je lahko usoden ali rešen, se je prijel za glavo, gume tako ne primejo, verige pa so še od lani v prtljažniku. Ves poscan je prestopal ob grmadi snega, se kdaj pa kdaj sklonil in nasajeno brcnil v gumo.

- To ni nič za Paliko, nič se ne bojte, je kokodakala Marianne, vi, tam, gospod s sendvičem, kar v miru zajtrkujte pa tudi vaš sosed general naj si ne beli las ... Palika vas bo izvelkel iz tega zameta, še preden si boste pometli krežljavčke ...

A dubrava se je v hipu prelevila v kurnik: povsod vijeglati vratovi ter rotečji pogledi, roke, ki bi najraje oba ožele do kosti, le sendvičar je potrpežljivo glodal in komolcal v sosed: Kaj veste, profesor, morda pa je zadnji ... kaj veste, morda bomo tičali v tej luknji nekaj dni, zato je prav, da poskrbim za lastne rezerve ... da ne bomo, je silil vanj s koščkom salame, kot oni revčki v planinah ... a da niste slišali, se mu je razvezalo ... šrbunknili so na tla, takole kot mi, je pokazal z roko, potem pa, kaj mislite, kako so preživeli ... da so se pojedli, dragi moj profesor ... e čmokotal in zavijal z glasom ... in meni, haha, ne bo treba prvemu ...

- Vsi iz avtobusa! je zarežgetalo od spredaj.

- Midva ne, Palika, je povlekel sendvičar, midva s profesorjem morava sedeti na kolesu ... bova tiščala, tudi poskakovala, da se bodo gume bolj prijele ...

- Rekel sem: vsi, se je davil voznik, ti, Marianne pa tačas, ko bodo ti termitti odstranili oviro, vadi na suho ... Sedi lepo na moj sedež, jo je dobesečno povlekel nanj, in najdi že tisto tretjo, sicer ...

Nič ni pomagalo: profesorja je kljub negodovanju povlekel za ovratnik in čez dobro minuto so se njegovi premrzli prsti že zarili v snežno kopo: nekaj potnikov je skušalo odvaliti čim večjo kepo, pa se je sneg, začuda, vedno znova zdrobil. Kot govnači so se zarili pod zatrpane blatnike, preklinjali in nergali, Palika pa postopal z rokami na hrbtu kot dachavski kapo in kdaj pa kdaj očitajoče ošinil privosčljivi sendvičarjev obraz, ki se je potuhnil izza zavese. Seveda je obžaloval le profesorja, ki se je spravl nad zamet s posebno ihto: kot da bi tekmoval z drugimi, seveda tudi za to, da bi zrasel v Marianninih očeh, se je kot črvček, ne meneč se za posvinjano uniformo, zavrtal pod levo kolo.

- Tako je treba, tako, ga je pohvalil Palika, vidite, lenuhi, kaj se pravi biti pravi profesor udarnik ... Samo še malo, je dobrikavo potrkal po pločevini, samo še malo, moja dubrava, pa boš spet zaphla kot galejica ...

Prav zaradi profesorjeve ihtave prizadevnosti je od zameta kaj kmalu ostala le ušiva zaplata.

- Tako, si je Palika mel roke, pa smo opravili kot pravi Sibirci, na konju smo, je pljunil proti sendvičarjevem mežiku, samo še malo, je počepal pod blatnika, medtem ko je Marianne vdruogo obrnila ključ.

V motorju je sprva votlo pogodrnjalo in pokihnilo, potem pa zahrumelo: Palika se je sicer spretno, lahko bi rekl navajeno pogнал na stopničko, a ga je že čez nekaj metrov pometlo v jarek.

- V tretjo, Dubravka, v tretjo, je robato vpil, medtem ko se je peščica potnikov s profesorjem na čelu obupano pognala za vozilom, v tretjo, Dubravka, je šlevil sendvičar in se široko namestil na njen prejšnji sedež, v tretjo, Dubravka, v tretjo, je ščemetal s čopkom dlačic po njenem oblem, hudo mehkom kolenu, medtem ko so v retrovizorju omagali zadnji tekači, odprt kovček s klarinetom pa zadeval nekeje pri zadnjih vratih, ki jih je vse bolj in bolj imelo, da bi padle s tečajev.

primarij dr.

LOJZE
ŠTEVANEC

spec. internist

KOČO SMO SI OGLEDALI

»Pred tremi meseci bi že morala priti, pa smo imeli toliko skrbi, da smo vsi na koncu z živci,« mi je povedala v eni sapi. »Prestavljala in prestavljala sem svoj prihod, dokler se stvari niso uredile, tako da sem šele sedaj lahko prišla, po treh mesecih.«

»Ste imeli kako hudo bolezen v hiši?«

»Ne! Hvala bogu, ne! Neka daljna teta na Kočevskem nam je umrla.«

»Ste bili tako navezani nanjo?«

»Ne, saj je niti poznali nismo.«

»Pa ste zaradi nje imeli toliko skrbi?«

»Jaaa! Dobili smo obvestilo, da ima v banki dvesto petdeset ti-sočakov, bili smo edini dediči.«

»Zakaj pa vam je to povzročalo toliko preglavic?«

»Umrta je brez oporoke, pa ni-kakor nismo mogli do denarja.«

»Tete niste poznali, torej je tudi obiskovali niste, ji kdaj prinesli rož,« sem jo zbodel.

»Ne, saj vam pravim, da je nismo niti poznali.«

»Zakaj pa ste bili potem v takih skrbih zaradi tega denarja?«

»Kako v skrbih? Kako človek ne bi bil v skrbih? Podedovali smo denar, pa nismo mogli do njega. Vedno so bile neke ovire, zdaj to potrdilo, potem drugo, zdaj ta urad pa zopet drugi ... tisoč poti smo opravili. Povem vam, da smo bili na koncu že vsi ob živce. Nikakor in nikakor do denarja.«

»Pustili bi ga,« sem rekel. »Na ta denar tako in tako niste računali.«

»Seveda nismo!« me je debelo pogledala.

»Tete niste poznali.«

»Nismo!«

»Kot da denarja ni,« sem rekel prostodušno. »Pustili bi ga v kak dober namen.«

»Kako, pustili?« je nenadoma planila. »Saj to je bil vendar naš denar! Mi smo ga podedovali, pa ga zaradi birokracije nismo mogli dobiti, zaradi gole birokracije!

Do konca smo se namučili zanj. Če bi to še trajalo, bi se vsevprek skregali. Še kap bi me zadela. Povem vam, da sem bila na koncu z živci, pa ne samo jaz, vsi!«

»Pravite, da tete niste poznali.«

»Nikoli je nisem žive videla, pa poglejte, koliko preglavic vam na-pravi, koliko skrbi!«

»Prej niste imeli z njo nobenih skrbi,« sem tiho rekel.

»Saj vam pravim, da je nismo niti poznali. Nekje v hribih je živel, v eni stari koči bogu za hrbtom. To smo zvedeli pozneje. Kočo smo si šli ogledat. Sedaj se ubadamo še s tistim zemljiščem. Koča tako ni nič vredna.«

Dr. Lojze Števanec

Dr. Lojze Števanec

Rojen, da lomi ženska srca

O tem zdaj ni več dvoma: odkar je postal romantični junak najdražjega filma doslej, so mu povsod odprta vsa vrata. Doslej so 23-letnega Leonarda di Capria oboževale tinejdzkerke, zdaj, ko je posnel naslovno vlogo v Titanicu, ki je že doslej zaslužil prek 300 milijonov dolarjev, pa ga obožujejo ženske vseh starosti. No, vse ravno ne. Med njimi ne tudi Jennifer Faus, njegova sošolka iz Los Angelesa, ki je bila v tistem času šolska lepotna kraljica, Leonardo pa nor nanjo. »Vse, kar sem mu dovolila, je bilo, da me je lahko enkrat, ko smo se vračali z izleta, poljubil,« pravi danes srečno poročena Jennifer. Danes je Leonardo Casanova moderne dobe s polnimi žepi denarja in bogve, ali ima čas, da se kdaj spomni na Jennifer.

Diana na filmu

Na Mallorci se je te dni začelo snemanje televizijskega filma o princesi Diani, pravzaprav o zadnjem letu njenega življenja in njeni zvezi z Dodijem Al Fayedom. Glavni vlogi bosta igrala britanska igralka Amy Secombe in George Jackos, ki

sta bolj znana kot gledališka igralka. Amy so izbrali predvsem zaradi velike podobnosti s princeso: »Vloge se zelo veselim. Diano sem obožavala že od nekdaj. Kljub temu pa ne želim, da bi bila moja nadaljnja kariera v senci Dianine dvojnice.« V odvetniški pisarni Mishcon de Reya, ki zastopa interese pokojne princese, pa so izjavili, da je ideja o tem filmu neumestna in brezsrčna.

Moškega zapustiti,

je zabavno

Tako pravi Gloria Rueben, ki jo poznamo kot fizioterapevko v tv-nadaljevalki Prva pomoč. Ima tako lep nasmeh, da ji moški njene zle misli mimogrede odpuščajo. No, preveč zlobnega srca kljub vsemu ne more biti, saj imajo someščani - doma je iz predmestja Toronta - o njej izredno lepo mnenje in pravijo, da bi morali Glorio uvrstiti med naravne lepote Toronta. Gloria pravi, da je od kozmetike najpomembnejša voda, za lep obraz pa vesela družba in veliko smeha.

Lezbijske sanje

Čeprav ji je že 47 let (prmejdun, da ne kaže toliko!), Cybill Sheperd še vedno rada šokira javnost. V nekem intervjuju je nedavno izjavila, da je vedno sanjala o lezbijski zvezi, vendar se doslej ni upala preiti od razmišljanja k dejanjem. »Že od nekdaj me je razburjala misel na dve ženski telesi, ki ležita v objemu in se božata. No, nikoli ni prepozno!« pravi. Kaj pravi na to njen deset let mlajši fant Robert Martin, pa nismo izvedeli.

Kevin se vrača

»To je pa res lepa ljubezenska zgodba,« je izjavila televizijska voditeljica Kathie Lee Gifford, ko je izvedela, da je Kevin Costner poslušal njen nasvet in naredil vse tako, kot mu je zapovedala, in da se je tako, kot je predvidevala, tudi končalo. Kevin je namreč v začetku lanskega leta srečal lepotičko, ki mu je zmešala glavo, in v trenutku pozabil na svojo ženo Cindy. Po nekaj mesecih »velike ljubezni« se mu je naenkrat stožilo po ženi, s katero se sploh še ni ločil, vendar Cindy, ki je v tem času vložila tožbo za ločitev, o tem ni hotela nič slišati. Tako je Kevin prišel po nasvet k prijateljici Kathie, ki je te težave sama pred katkim uspešno prebrodila. Povedala mu je, naj bo ob prvem srečanju pozoren. Če bo v Cindyjinih očeh opazil iskro, bo vse dobro. Naj jo prosi še za eno priložnost. Morda bo k prošnji moral priložiti še kak drag diamantni prstan. Kevin jo je poslušal, drugo pa že veste...

Sahaune ni sram

Shaune Sand gledalci naših tv-programov ne poznajo, v Ameriki pa se je v tako imenovani B-produkciji kar dobro obnesla in ji posla ne manjka. Kot lepotička je dobila tudi ponudbo Playboya in - neumna bi bila, če bi jo odklonila. »Sploh nisem bila nervozna,« je rekla Shauna, ko je pozirala za Playboy. »Počutila sem se prijetno in to, da na sebi nimam obleke, me sploh ni motilo. Pravzaprav lahko povem, da mi je bilo lepo in sem že med snemanjem razmišljala o tem, da bi se nekega dne gola sprehodila okrog domače hiše.« Žal Sahauninega naslova nimamo, moramo pa povedati, da je že štiri mesece srečno poročena.

ŠE ENO NOČ

z Vivian

Pred vami je najnovejši dolgo pričakovani maks single priljubljenega dueta 2ALIVE z naslovom Še eno noč.

2ALIVE ostaja takšen, kakršen je vseč mladim širom po Sloveniji; mladosten, poln moderne

ritmične energije in enostavnega glasbenega sporočila ter neposredne, simpatične izvedbe. Nekoliko se je spremenil le videz pevke Vivian Trebičnik, saj je postala rdečelaska.

Na plošči boste našli

skladbo Še eno noč v treh različicah - radijski, instrumentalni ter angleški.

Vsi njihovi oboževalci pa jim lahko pišete v njihov fan club:

2ALIVE FAN CLUB
Mariborska 42
3000 CELJE

in lahko naročite tudi kape, majice, posterje ter seveda plošče.

Stayerc Production: Funky

Funky Stayerc Production, debitantski projekt producenta in aranžerja Martina Lesjaka ter Boruta Ipavca.

Funky je kompilacijska plošča, na kateri boste našli ritmične dance skladbe različnih slovenskih izvajalcev, katerih avtorja sta ravno Lesjak - Ipavec, tokrat v malo drugačnih različicah, kot smo jih imeli možnosti slišati do sedaj. Projekt Funky nam jih ponuja v daljših, modificiranih verzijah, ki so še posebno dobrodošle v diskotekah.

Na CD-plošči Funky se tako v maxi dance izvedbah predstavljajo: Power Dancers, Sanja Mlinar, Central Problem, Alenka Kolman in Petra Pečovnik ter raper Izzy

Money, ki ga že dobro poznajo predvsem v mariborski regiji.

Za naslovno pesem projekta I feel so Funky

že posneli tudi videospot v režiji Vena Emeršiča, ki si ga boste lahko kmalu tudi ogledali.

Spot so snemali v galeriji Pub v »Pekarni Maribor«, na njem pa boste lahko občudovali tudi ekstravagantna slovenska dekleta: Natašo Smirnov - najlepšo Slovenko '97, Barbaro Cencič - kraljico Slovenije '97 ter Andrejo Bračko - miss fotogeničnosti '97.

Pa še nekaj za internetovce. Odprta je stran projekta: www.slou.net/stayerc E-mail: stayerc@slou.net

Jan na morju

Čeprav se zima ni še niti prav začela, vam Jan Plestenjak pošilja vroče latino ritme, morje in romantiko. Njegov novi album z naslovom Morje je izšel pri založbi Menart in vam ponuja zares poletne utrinke. Album je napovedal že s promocijskim singlom, na katerem je bilo slišati tudi skladbo Pozabljena z latino temperamentom. Če je njegova nekdanja sopotnica Martina Kajfež res pozabljena, se bomo prepričali, ko ga bomo videli s kakšno novo lepo deklico; zaenkrat pa sameva, vsaj na zabave prihaja brez spremstva. Zato dekleta kar v akcijo, preden bo prepozno.

Avtor glasbe in besedil je Jan sam, razen pri zadnji skladbi, ki je poslovenjena skladba Lucia Dalle Caruso, po novem Kako zelo imam te rad. Poleg avtorstva in petja pa se Jan pojavi tudi v vlogi klavirista, kitarista, programerja in tudi po mandolini je segel.

Torej, čeprav je poletje še daleč, si ga lahko vsaj malo pričarate z Janovim Morjem.

Razpisan je natečaj za Zgaga rock festival '98, ki bo zadnji konec tedna v juniju v okolici Litije. Prijavijo se lahko neznane in neveljavljene skupine, prijava pa mora vsebovati: ime skupine, kontaktno osebo (naslov in telefon), posnetke z najmanj tremi lastnimi skladbami, poimensko sestavo skupine ter kratko biografijo in fotografijo skupine. Prijave pričakujejo na naslov: KUD Zgaga, p. 24, 1270 Litija do 1. maja letos. Izbrane skupine bodo obveščene v 14 dneh po končanem natečaju, nekatere pa bo organizator povabil na predstavitev v živo v rock klub Rainbow v Litiji.

Celjska skupina Strelnikoff bo v sodelovanju z londonsko založbo Law & Auder izdala kompaktno ploščo z naslovom Bitchcraft, ki jo bo mogoče kupiti tudi pri nas in na njej bodo poleg naslovne skladbe še štirje remiksi. Na njej bodo tudi posnetki enega od znanih Slovencev, ki je v zadnjem letu razburkal slovensko politično javnost.

Kantavtor Miro Novak je nedavno izdal zanimivo ploščo z naslovom Jaz pa igram. Lahko bi ga opisali kot mešanico Marka Breclja in Adija Smolarja. Na albumu je deset skladb, večina jih je nastala v letih 1978-1983, pri katerih se sprehaja med različnimi glasbenimi stili, od kantavtorskega, jazzy bluesa, festivalskega do žurersko-country uporiškega.

Big Foot Mama odgovarjajo na vprašanje »Kaj se dogaja?« s skladbami Črni tulipan, Predsednik in seveda Kva se dogaja. Plošča je že na prodajnih policah in je v primerjavi z njihovo prejšnjo veliko enotnejša in zrela; pravšnja za ljubitelje rocka.

Oto Pestner je izdal Slovenski album, ki ga je namenil vsem Slovincem, predvsem pa vsem,

ki so zapustili Slovenijo in se odločili zaživeti drugje. Ker zamejce po vsem svetu velikokrat obiskuje in jim na ta način približa domovino, ve, da bodo ravno ti ljudje tega albuma zelo veseli.

Slo activ - zgodovina, Vesnica - prihodnost. Duet Slo activ, ki je bil predvsem lansko leto zelo aktiven, je zaradi nesoglasij razpadel na dva dela. Kaj bo počel en del, še ni znano, vemo pa, kaj počne drugi, lepši del dueta. Vesna Kovač si je nadela umetniško ime Vesnica in se podala v solo kariero. Vašo pošto pričakuje v svoj fan club v Gotski 13 v Ljubljani.

Rok 'n' band si je s svojim prvcem zaslužil celo zlato kaseto. To je dalo fantom zagon za novo delo. Med pripravami za novo kaseto pa se je njihov manager Šeki Gajtan, ki je med drugim tudi manager Anike Horvat in še kaj več (sta namreč zaljubljena do ušes), domislil, da bi bila pevec Rok 'n' banda Rok Ferendja in Anika Horvat lep vokalni par. In tako je nastala priredba hrvaške skladbe s slovenskim naslovom Ljubezni najin čas.

Še ena afera na slovenski glasbeni sceni, vendar tokrat trda, energična in rockovska. Nova in sveža skupina Afera ima v žepu že nekaj prvih posnetkov. Vse karte pa stavijo na skladbo z naslovom Gola Maja.

Zmagovalec EME '98 že znan?! Po koluarijih se na veliko govori, da je pri televotingu oziroma glasovanju po telefonu mogoče manipulirati in da bo na letošnji EMI to šlo v korist Roberta Magnifica. To nam je razkril Patrik Greblo, eden finalistov EME, on pa je to izvedel tako rekoč »iz prve roke«. Njemu naj bi se s tem hvalil Šeki Gajtan. Resnica, laž ali napihovanje brez pomena? 28. februarja bo vse jasno.

»Valentina je na frizuri!«

Usoda je hotela, da se je Pénova trojka dobila ravno na valentinovo in ravno na ta dan obiskala turniškega župana Jožeta Kocona in njegovo občino. To je bil pomemben dan. Če za drugega ne, vsaj za 38-letnega Marjana Horvata, ki se je na ta dan cerkveno poročil s svojo civilno poročeno ženo Valentino. V majhnem romskem naselju na obrobju Gomilice je bila miza za svate pripravljena že opoldne, čeprav je bila poroka šele zvečer. Ko smo vprašali, kje je nevesta, je mož Marjan, katerega so za to priložnost izpustili za tri dni iz bolnišnice, rekel:

V sredini 16. stoletja, ko v Murski Soboti še nismo imeli skoraj ničesar, so v Turnišču že imeli trške pravice. Mi zdaj hodimo v avstrijsko Radgono v Bilo in k Hoferju trošit denar. Akvilov Janči pa si je že pred šeststo leti hodil od tam v Turnišče služiti kruh. Varošanci so imeli že tiste dni tri močne cehe: kovaškega, krojaškega in čevljarškega. Tako, malo zgodovine nikoli ni odveč. Zdaj pa še malo statistike: preden je Turnišče postalo občina, so imeli 4 telefone na 100 prebivalcev, danes pa 22! To mi je povedal župan in se ob tem sploh ni držal skromno in končno – na tak podatek je lahko vsakdo ponosen.

Vse, ki jih je obiskala Pénova trojka, je Irma obdarila z Valetinovým srčkom. Prvi je bil turniški župan Jože Kocon.

Ko smo županu rekli, da bi radi obiskali kakšnega kmeta, je kar malo razmišljal, preden se je odločil za Ivana Špilaka. Mlad kmet, poln vedrine in optimizma, našega obiska ni izkoristil, da bi kaj potožil, kot je to včasih v navadi. Z ženo obdelujeta 90 hektarjev in optimistično zreta v prihodnost. Ob dobrotah, s katerimi nam je postregla njegova svakinja, bi kar posedeli, vendar nas je pot peljala naprej – do čevljarja.

Ivanu Špilaku energije ne manjka. To je kmetija za tretje tisočletje.

Irma je mladoporočencu Marjanu za pomemben dogodek izročila v imenu Pénove trojke šampanjec. Poroka bo v Ložiču pri Hotizi, svatov pa kar 120, so nam takrat povedali.

Čevljar Jože Zavec kaže županu »Krambergerjev čevlj«. Mogoče bi Ivek nosil takšne čevlje, če bi postal predsednik države.

Kavalir Bojan je Mariji Rajtar izročil Valetinový srček, Pénova trojka pa si je za »revanš« lahko izbrala izdelek.

Varošanci so vendar znani po svojih čevljarjih.

Z Jožetom Zavcem iz Renkovec bi težko prišli na konec. Človek, če ga ne bi poznal, bi prej rekel, da je »fiškališ« kot čevljar. Ni čudno, da je zanj izvedel tudi dobrotnik od Negove in nesojeni predsednik države Ivan Kramberger, ki si je pri njem dal izdelati čevlj, velik več kot pol metra. Bogve zakaj bi ga potreboval. Po njega ni prišel nikoli. Prej so ga, na žalost, pokopali.

Marija Rajtar je mojstrica domače obrti, kar lepo piše na diplomi, ki jo je dobila leta 1990 na razstavi domače obrti Alpe - Jadran. Njeni izdelki iz koruznega ličja se že približujejo umetnosti in marsikateri industrijski oblikovalec bi pri njenih izdelkih lahko našel navdih. Čeprav so imeli tisti dan zidarje, si je Marija vzela čas, da smo malo pokramljali in se pozabavali.

Jožeta Pala smo morali poiskati v goricah v Dobrovniku, kjer si je dal opravka s kuhanjem žganja. Iz kotla je ravnokar tekla »plaviž«, ko smo mu povedali,

kdo smo in zakaj smo prišli. Jože je predsednik krojaškega ceha in varuh knjige cehovskih pravic. To je pomembna funkcija in Jože jo tako tudi opravlja.

Ko smo se v eni od turniških gostiln kar lepo razgovorili (po vseh srečanjih tistega dne smo si to tudi zaslužili), so kar naenkrat prišli po župana. Dobil je neki uradni obisk. Menda celo poslovni. Moral se je posloviti.

In kaj nam je preostalo drugega, kot da smo se poslovili tudi mi.

Vodovodni stolp, visok 38 m, drži 200 m³ vode. Edini pri nas, na Madžarskem pa ni nobena redkost.

Cehmešter Jože Pal s knjigo o pravicah krojaškega ceha, ki se v prevodu (iz latinščine) začne takole: Mi, Marija Terezija, po božji milosti rimska cesarica ...

Včasih človeku pride, da še sam ne ve, kaj se z njim dogaja. Nekaj takega se je moralo zgoditi avtorju teh zapisov prejšnji mesec, ko je bila Pénova trojka pri pučonskem županu. Pomislite, kar štiri ali pet napak (če smo iskreni, je to posledica površnosti, vse drugo je larifarij) se je prikladlo v sestavek. Med njimi na primer ta, da ima Smodiš vinoč v Vidoncih in ne v Otovcih, ali pa morda še hujsi primer, da je pučonska občina 80-odstotno katoliška in ne protestantska, kot dejansko je. Gospodu županu Ludviku Novaku in prebivalcem pučonske občine pa tudi vsem drugim, ki so bili zaradi napak prizadeti ali so se morda močno razburjali, se Pénova trojka iz vsega srca opravičuje.

NATAŠA ŠONAJA, 16-letna dijakinja Srednje šole za gostinstvo in turizem Radenci iz Kupetinec. Najbolj jo mika vožnja na motorju in od veselja bi zavriskala, če bi imela svojega konjička na dveh hitrih kolesih, da bi se z njim zapeljala skrivnostnim doživetjem naproti ...

pen elopa